สงคราม สหรัฐฯ อิสราเอล - อิหร่าน รอยร้าวลึกที่สั่นคลอนความมั่นคงระดับโลก

โดย นาวาทรกฎ ๑๐

บทนำ

ความขัดแย้งเต็มรูปแบบระหว่างสหรัฐฯ อิสราเอล และอิหร่านภายใต้ปฏิบัติการ “Operation Epic Fury” ของกองกำลังสหรัฐฯ ในสมรภูมิช่องแคบฮอร์มุซ ถือเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญของรูปแบบการรบสมัยใหม่ อิหร่านได้เลือกใช้สงครามอสมมาตร (Asymmetric Warfare) ผ่านการใช้กองเรือยุง (Mosquito Fleet) ฝูงโดรนพลีชีพ และขีปนาวุธไฮเปอร์โซนิกที่สามารถเจาะระบบป้องกันภัยของสหรัฐฯ จนสร้างความเสียหายต่อสินทรัพย์ทางทหารของสหรัฐฯ เป็นมูลค่าสูง ทั้งยังก่อให้เกิดวิกฤตพลังงานและห่วงโซ่อุปทานโลกจากการกักเรือพาณิชย์นานาชาติ จากการปิดช่องแคบฮอร์มุซ ทั้งนี้อิหร่านใช้ช่องแคบนี้เพื่อตอบโต้ทางยุทธศาสตร์โดยสร้างความเสี่ยงด้านพลังงานโลกเป็นแต้มต่อ การปิดช่องแคบฮอร์มุซครั้งนี้มีเรือสินค้าไทยอย่าง “เรือมยุรีนารี” ที่ตกเป็นเป้าหมายในการโจมตี สถานการณ์นี้ชี้ให้เห็นว่าภัยคุกคามทางทะเลในภูมิภาคที่ห่างไกล สามารถส่งผลกระทบต่อผลประโยชน์แห่งชาติของไทยโดยตรง

ความขัดแย้งครั้งนี้แปรเปลี่ยนระบบโลกจากระเบียบโลกขั้วอำนาจเดี่ยว (Unipolar World) ไปสู่สภาวะหลายขั้วอำนาจ (Multipolarization) ที่ตึงเครียด ส่งผลต่อการเร่งการรวมตัวของกลุ่มพันธมิตรยูเรเซีย คือ จีน รัสเซีย อิหร่าน และเกาหลีเหนือ) ผ่านโครงสร้างพื้นฐานคู่ขนาน อาทิ BRICS และองค์การความร่วมมือเซี่ยงไฮ้ (SCO) ควบคู่ไปกับการลดพึ่งพาเงินดอลลาร์สหรัฐอย่างสมบูรณ์ (De-dollarization) ขณะเดียวกันก็สร้างรอยร้าว

ภายในกลุ่มนาโต (NATO Crack) บีบให้ยุโรปเร่งสร้างอธิปไตยทางยุทธศาสตร์ของตนเอง ในขณะที่สหรัฐฯ ต้องติดหล่มสงครามและสูญเสียทรัพยากรจำนวนมหาศาลในการรบกับอิหร่าน เปิดโอกาสให้จีนและรัสเซียขยายอิทธิพลเชิงภูมิรัฐศาสตร์ได้อย่างเสรีมากขึ้น

เมื่อสงครามในตะวันออกกลางมีแนวโน้มที่จะยืดเยื้อ และอาจเดินหน้าไปสู่สันติภาพแบบจำกัดวง (Limited Peace) เนื่องจากข้อเสนอในการยุติความขัดแย้งของสองฝ่ายมีความแตกต่างกันแบบสุดขั้ว ประเทศไทยจึงต้องดำเนินนโยบายต่างประเทศที่มีความยืดหยุ่นสูง (Strategic Autonomy) เพื่อกระจายความเสี่ยงและลดการพึ่งพาสกุลเงินดอลลาร์ สำหรับกองทัพเรือไทยจากภาวะเศรษฐกิจของประเทศที่ได้รับผลกระทบจากความขัดแย้งและด้วยเงื่อนไขบังคับด้านทรัพยากรที่มีจำกัด เมื่อถอดบทเรียนการรบของอิหร่าน จะเห็นได้ว่าเรือขนาดใหญ่ที่ทันสมัยอาจไม่ใช่คำตอบเดียวของสงครามยุคปัจจุบัน จึงต้องปรับมุมมองเพื่อพัฒนาขีดความสามารถการทำสงครามอสมมาตร โดยการลงทุนในยุทโธปกรณ์ที่มีราคาต่ำ ประสิทธิภาพสูง เช่น เรือความเร็วสูงติดอาวุธนำวิถีขนาดเล็ก และระบบยานไร้คนขับ (USVs/UAVs) ตลอดจนเร่งสร้างระบบนิเวศการรบไร้คนขับ (Unmanned Warfare Ecosystem) เพื่อให้มีขีดความสามารถในการรักษาผลประโยชน์แห่งชาติและพร้อมรับมือกับความท้าทายท่ามกลางระเบียบโลกหลายขั้วอำนาจใหม่นี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

๑. ปูมหลังรากเหง้าแห่งความเกลียดชัง

ความขัดแย้งระหว่างสหรัฐอเมริกาและสาธารณรัฐอิสลามอิหร่านไม่ได้เกิดขึ้นเพียงข้ามคืน แต่เป็นผลลัพธ์จากรอยร้าวทางประวัติศาสตร์ที่ฝังรากลึกกว่า ๗๐ ปี โดยมีจุดเปลี่ยนสำคัญที่เคยเป็นพันธมิตรที่ใกล้ชิดกลับกลายเป็นศัตรูคู่อาฆาตในตะวันออกกลาง ชนวนเหตุแรกเริ่มจากการรัฐประหารปี ค.ศ.๑๙๕๓ (Operation Ajax) ที่หน่วยสืบราชการลับกลางของสหรัฐฯ (CIA) และอังกฤษ ร่วมกันโค่นล้มรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้ง

ของนายกรัฐมนตรีโมฮัมหมัด โมซัดเดก เพื่อตอบโต้นโยบายยึดกิจการน้ำมันให้เป็นของรัฐ (Nationalization) เหตุการณ์นี้สร้างบาดแผลทางใจและทำให้ชาวอิหร่านมองสหรัฐฯ เป็นมหาอำนาจที่แทรกแซงเอกราชเพื่อผลประโยชน์ของตนเอง[1] หลังจากนั้นในปี ค.ศ.๑๙๗๙ ในการปฏิวัติอิสลามเมื่อพระเจ้าชาห์ โมฮัมหมัด เรซา ปาห์ลาวี ผู้นำที่สหรัฐฯ หนุนหลัง ถูกโค่นล้มโดยการปฏิวัติที่นำโดย อยาตอลเลาะห์ โคมัยนี จนในที่สุดอิหร่านได้เปลี่ยนระบอบการปกครองเป็นสาธารณรัฐอิสลาม ที่ปฏิเสธอิทธิพลตะวันตก และทำการต่อต้านตะวันตกอย่างสุดโต่ง เหตุการณ์ที่ถือเป็นฟางเส้นสุดท้ายคือการที่ประธานาธิบดีจิมมี คาร์เตอร์ ให้ที่ลี้ภัยแก่พระเจ้าชาห์ กลุ่มนักศึกษามุสลิมหัวรุนแรงโกรธแค้นและมองว่าเป็นการกระทำที่ทำลายความรู้สึกของชาวอิหร่านที่เพิ่งปฏิวัติโค่นล้มอำนาจพระเจ้าชาห์สำเร็จ จึงเกิดเหตุการณ์บุกยึดสถานทูตสหรัฐฯ ในกรุงเตหะรานและจับตัวประกันชาวอเมริกันไว้นานถึง ๔๔๔ วัน สิ่งนี้ถือว่าเป็นจุดที่ตัดขาดความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างสองประเทศมาจนถึงปัจจุบัน

อีกหนึ่งประเทศที่ต้องพูดถึงในความขัดแย้งปัจจุบันในตะวันออกกลาง คือ อิสราเอล สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างอิสราเอลและอิหร่านที่เห็นในปัจจุบัน ไม่น่าเชื่อว่าในอดีตสองประเทศนี้เคยเป็น “พันธมิตรที่แนบแน่น” และพลิกผันมาเป็น “ศัตรูคู่อาฆาต” ผ่านมิติทางประวัติศาสตร์และภูมิรัฐศาสตร์เชิงลึกที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงระบอบการเมืองและอุดมการณ์ในปี ค.ศ.๑๙๗๙ ก่อนที่จะกลายเป็นศัตรูกัน ทั้งสองประเทศเคยมีสายสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นอย่างมากในยุคของ พระเจ้าชาห์ฯ กษัตริย์องค์สุดท้ายของอิหร่าน ในปี ค.ศ.๑๙๕๐ อิหร่านเป็นประเทศมุสลิมประเทศที่สอง (ถัดจากตุรกี) ที่ให้การยอมรับอธิปไตยของอิสราเอล ภายใต้กลยุทธ์ “วงแหวนรอบนอก” ของอิสราเอล ทั้งสองชาติซึ่งไม่ใช่กลุ่มชาติพันธุ์อาหรับ ต่างมองว่าลัทธิชาตินิยมอาหรับที่นำโดยอียิปต์ในขณะนั้น และการขยายอิทธิพล

1 Abrahamian, Ervand. 2013. The Coup: 1953, the CIA, and the Roots of Modern U.S.-Iranian Relations. New York: The New Press.

ของสหภาพโซเวียต คือภัยคุกคามร่วม อิหร่านส่งออกน้ำมันดิบหล่อเลี้ยงอิสราเอลผ่านท่อส่งน้ำมันสาย Eilat-Ashkelon ในทางกลับกัน อิสราเอลได้ส่งผู้เชี่ยวชาญไปช่วยพัฒนาการเกษตร เทคโนโลยี และช่วยฝึกอาวุธรวมถึงหน่วยสืบราชการลับ SAVAK ของอิหร่าน ทั้งสองประเทศยังเคยร่วมมือกันพัฒนาโครงการขีปนาวุธขั้นสูงภายใต้รหัส Project Flower อีกด้วย จนกระทั่งความสัมพันธ์ตัดขาดลงโดยสิ้นเชิงหลังเกิด การปฏิวัติอิสลามในอิหร่านเมื่อปี ค.ศ.๑๙๗๙ ซึ่งล้มล้างระบอบกษัตริย์โปรตะวันตก และแทนที่ด้วยระบอบเทวาธิปไตย หลังจากนั้น โคมัยนีซึ่งเป็นผู้นำการปฏิวัติ เปลี่ยนทิศทางนโยบายต่างประเทศอย่างสุดขั้ว และประกาศว่าต่อต้านทั้งสหรัฐอเมริกาและอิสราเอล โดยมองว่าอิสราเอลคือฐานที่มั่นของลัทธิจักรวรรดินิยมตะวันตกที่เข้ามาแย่งชิงดินแดนของชาวมุสลิมปาเลสไตน์[2]

๒. แนวคิดการต่อต้านตะวันตกของอิหร่าน

การทำความเข้าใจแนวคิดการต่อต้านตะวันตกและการปกป้องอธิปไตยอิสลามของอิหร่าน ต้องมองผ่านมุมมองของอุดมการณ์ปฏิวัติปี ๑๙๗๙ ซึ่งเปลี่ยนโครงสร้างรัฐจากระบอบกษัตริย์นิยมตะวันตก มาเป็นระบอบเทวาธิปไตย (Theocracy) ที่ยึดกฎหมาย Sharia เป็นที่ตั้ง รากฐานสำคัญของการต่อต้านตะวันตกในอิหร่านมาจากคำว่า Gharbzadegi ซึ่งแปลว่า “การมัวเมาในตะวันตก” หรือ “โรคคลั่งตะวันตก” แนวคิดนี้เสนอโดย Jalal Al-e Ahmad นักคิดผู้ทรงอิทธิพลในช่วงทศวรรษ ๑๙๖๐ เขาเปรียบวัฒนธรรมตะวันตกเหมือนปรสิตที่ทำลายรากเหง้าดั้งเดิมของชาวอิหร่าน[3] โดยมองว่าการนำเข้าวิถีชีวิตแบบอเมริกันไม่ใช่แค่เรื่องแฟชั่นหรือดนตรี แต่เป็นเครื่องมือในการถอนรากถอนโคนจิตวิญญาณอิสลาม เพื่อทำให้

2 Samuel Segev, *The Iranian Triangle: The Untold Story of Israel’s Secret Relations with the Islamic Republic and the United States* (New York: Free Press, 1988), 43–45.

3 Al-e Ahmad, Jalal. 1984. Occidentosis: A Plague from the West. Translated by R. Campbell. Berkeley: Mizan Press.

ประเทศกลายเป็นบริวารของสหรัฐฯ[4] หลังการปฏิวัติที่โค่นล้มอำนาจของพระเจ้าชาห์ฯ ในการนี้ อายะตุลลอฮ์ โคมัยนี ผู้นำคนใหม่ได้ประกาศหลักการที่สำคัญ คือ “ไม่เอาตะวันออก ไม่เอาตะวันตก มีเพียงสาธารณรัฐอิสลาม”

ในยุคสงครามเย็น อิหร่านปฏิเสธขั้วอำนาจ โดยประกาศตัวไม่ขึ้นกับทั้งสหรัฐฯ (ทุนนิยม) และสหภาพ โซเวียต (คอมมิวนิสต์) โดยถือว่าทั้งสองขั้วต่างก็เป็นศัตรูของพระเจ้า และมุ่งเน้นการพึ่งพาตนเอง (Self-sufficiency) เป็นหลัก หัวใจของการปกป้องอธิปไตยคือการสถาปนาระบบการปกครองโดยนักกฎหมายอิสลาม (Guardianship of the Islamic Jurist) ซึ่งทำให้อำนาจสูงสุดในการตัดสินใจด้านความมั่นคงและต่างประเทศขึ้นอยู่กับผู้นำสูงสุด (Supreme Leader) อิหร่านถือว่า กฎหมาย Sharia สูงกว่ากฎหมายที่มนุษย์สร้างขึ้น การปกป้องอธิปไตยจึงหมายถึงการป้องกันไม่ให้ค่านิยมตะวันตก เช่น ประชาธิปไตยแบบเสรีนิยม หรือสิทธิมนุษยชนแบบสากลเข้ามาแทรกแซงหลักการศาสนา[5] บาดแผลจากการรัฐประหารปี ๑๙๕๓ ทำให้อิหร่านฝังใจว่า อธิปไตยจะเกิดขึ้นได้จริงก็ต่อเมื่อสามารถขจัดอิทธิพลของ CIA และหน่วยข่าวกรองต่างชาติออกไปจากโครงสร้างรัฐอิสลามอย่างเบ็ดเสร็จ[6] อิหร่านตีความการปกป้องอธิปไตยว่าไม่ได้สิ้นสุดแค่ชายแดนประเทศ แต่ต้องขยายออกไปในภูมิภาคเพื่อสร้างเขตกันชน (Buffer zone) เพื่อทำลายแผนการ ในการสร้างระเบียบโลกใหม่ของสหรัฐฯ อิหร่านจึงสนับสนุนกลุ่มชีอะห์ (Shia) ทั่วตะวันออกกลาง อาทิ Hezbollah ในเลบานอน โดยมองว่ากลุ่มเหล่านี้คือกองกำลังป้องกันอธิปไตยของโลกอิสลามจากการรุกรานของอิสราเอลและสหรัฐฯ[7] นอกจากนี้ยังมีกลุ่มฮามาส (Hamas) และกลุ่มญิฮาดอิสลาม (PIJ) ในปาเลสไตน์ ที่ได้รับการสนับสนุน

4 Takeyh, Ray. 2022. The Last Shah: America, Iran, and the Fall of Pahlavi Rule. New Haven: Yale University Press.
5 Milani, Abbas. 2018. The Shah. New York: Palgrave Macmillan.
6 Kinzer, Stephen. 2003. All the Shah’s Men: An American Coup and the Roots of Middle East Terror. Hoboken, NJ: John Wiley & Sons.
7 Parsi, Trita. 2021. Losing an Enemy: Obama, Iran, and the Triumph of Diplomacy. New Haven: Yale University Press.

จากอิหร่าน แม้จะเป็นชาวมุสลิมนิกายซุนนี ขณะที่อิหร่านเป็นชีอะห์ แต่อิหร่านก็เป็นผู้สนับสนุนหลักด้านเงินทุนและอาวุธในการทำสงครามต่อต้านอิสราเอลในฉนวนกาซา กลุ่มสุดท้ายคือ กลุ่มกบฏฮูตี (Houthis) ในเยเมน และกลุ่มติดอาวุธในซีเรีย/อิรัก ที่ทำหน้าที่ปิดล้อมเส้นทางเดินเรือและยิงขีปนาวุธโจมตีอิสราเอลจากระยะไกล

การเป็นปรปักษ์ระหว่างสหรัฐฯ และอิหร่าน เริ่มต้นจากการที่กลุ่มนักศึกษาปฏิวัติบุกยึดสถานทูตสหรัฐฯ ในกรุงเตหะรานในปี ค.ศ.๑๙๗๙ จึงทำให้ประธานาธิบดีจิมมี คาร์เตอร์ สั่งอายัดทรัพย์สินของรัฐบาลอิหร่าน และสั่งห้ามนำเข้าน้ำมันจากอิหร่าน ต่อมาในปี ค.ศ.๑๙๘๔ สหรัฐฯ ประกาศให้อิหร่านเป็นรัฐที่สนับสนุนการก่อการร้าย (State Sponsor of Terrorism) ซึ่งนำไปสู่การขยายขอบเขตการคว่ำบาตรที่เข้มงวดขึ้นในทศวรรษต่อมา ตั้งแต่ปี ค.ศ.๑๙๙๐ และเข้มข้นมากขึ้นเรื่อย ๆ โดยหลังปี ค.ศ.๒๐๐๒ สหรัฐฯ และพันธมิตรกังวลว่าอิหร่านกำลังพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์และขีปนาวุธ ซึ่งเป็นภัยคุกคามต่อความมั่นคงในตะวันออกกลางและโลก ผู้นำสูงสุดของอิหร่าน อยาตุลเลาะห์ อาลี คาเมเนอี ตอบโต้การคว่ำบาตรที่รุนแรงจากฝั่งสหรัฐฯและพันธมิตร ได้นำแนวคิด “**เศรษฐกิจแห่งการต้านทาน**” **(Resistance Economy)** โดยมีเป้าหมายหลักคือการทำให้เศรษฐกิจอิหร่าน ไม่สามารถถูกทำลายได้จากปัจจัยภายนอก[8] เพื่อเอาตัวรอดจากการถูกโดดเดี่ยวและคว่ำบาตร มองสหรัฐฯ เป็นมหาปีศาจ (Great Satan) ที่แทรกแซงกิจการภายในและสนับสนุนระบอบกษัตริย์ในอดีต ความเชื่อนี้ฝังรากลึกจากเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ อาทิ สงครามอิรัก-อิหร่าน ซึ่งชาวอิหร่านเชื่อว่าสหรัฐฯ อยู่เบื้องหลัง นอกจากนี้ ภายใต้รัฐบาลของประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ ในสมัยที่สอง นโยบายต่ออิหร่านมีความรุนแรงและชัดเจนขึ้น โดยการรื้อฟื้นและเพิ่มมาตรการคว่ำบาตรทางเศรษฐกิจและทางการค้าอย่างหนัก เพื่อบีบให้อิหร่านยุติโครงการนิวเคลียร์และหยุด

8 Salehi-Isfahani, Djavad. 2023. “The Impact of Sanctions on Iran’s Economy and Household Welfare.” Middle East Institute Policy Paper.

สนับสนุนกลุ่มตัวแทน (Proxies) ในภูมิภาค ทั้งนี้ กลยุทธ์ของเศรษฐกิจแห่งการต้านทานที่อิหร่านนำมาใช้ คือ ๑) Import Substitution (การผลิตทดแทนการนำเข้า) โดยอิหร่านหันมาผลิตสินค้าอุปโภคบริโภคเอง ตั้งแต่เครื่องใช้ไฟฟ้าไปจนถึงชิ้นส่วนรถยนต์ เพื่อลดการใช้เงินตราต่างประเทศ[9] ๒) Knowledge-Based Companies รัฐบาลสนับสนุนบริษัทสตาร์ทอัพด้านเทคโนโลยี (Knowledge-based firms) กว่า ๖,๐๐๐ แห่ง เพื่อพัฒนาซอฟต์แวร์และเทคโนโลยีที่ถูกระงับโดยบริษัทตะวันตก[10] ๓) เครือข่ายธนาคารเงา (Shadow Banking) เพื่อหลีกเลี่ยงการถูกตัดออกจากระบบ SWIFT อิหร่านใช้เครือข่ายแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ (Sarafi) และบริษัทนอมินีในตุรกี สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ และจีน เพื่อโอนย้ายเงินจากการขายน้ำมัน[11] ๔) การปรับทิศทางสู่ตะวันออก (Look to the East) การลงนามข้อตกลงความร่วมมือ ๒๕ ปีกับจีน เป็นหัวใจสำคัญในการรับรองการซื้อขายน้ำมันดิบ แลกกับการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานของจีนในอิหร่าน ซึ่งเป็นการคานอำนาจการคว่ำบาตรของสหรัฐฯ[12] ๕) การลักลอบส่งออกและการผสมน้ำมัน (Ship-to-Ship Transfers) โดยอิหร่านใช้ “กองเรือเงา” (Ghost Fleet) ปิดสัญญาณลอบส่งน้ำมันในทะเลหลวง และผสมน้ำมันกับแหล่งอื่นเพื่อให้ระบุที่มาได้ยาก[13]

๓. ชนวนเหตุความตึงเครียดระหว่าง สหรัฐ – อิหร่าน และการเปิดฉากสงครามเต็มรูปแบบ

9 Amouzgar, Jahangir. 2019. The Islamic Republic of Iran: Reflections on an Emerging Economy. New York: Palgrave Macmillan.
10 Khajehpour, Bijan. 2021. “Is Iran’s Resistance Economy Working?” Al-Monitor, October 14.
11 Geranmayeh, Ellie, and Esfandyar Batmanghelidj. 2023. “The Art of the Shadow: How Iran’s Economy Survives under Sanctions.” European Council on Foreign Relations.
12 Fathollah-Nejad, Ali. 2021. Iran in an Emerging New World Order: From Sanctions to Resistance. Singapore: Springer.
13 Alavi, Seyed Ali. 2022. Iran and the Special Purpose Vehicle: Navigating Sanctions. London: Routledge.

จากความขัดแย้งที่มีประวัติศาสตร์และเรื่องราวมานาน ตั้งแต่การรัฐประหารในปี ค.ศ.๑๙๕๓ จนถึงเหตุการณ์ลอบสังหารนายพล กาเซม โซเลมานี ในปี ค.ศ.๒๐๒๐ สหรัฐฯ ใช้โดรนสังหารนายพลโซเลมานี ผู้นำหน่วยคุดส์ (Quds Force) ณ กรุงแบกแดด โดยอ้างว่าเป็นการโจมตีเชิงป้องกัน เพื่อเป็นการสกัดกั้นภัยคุกคามที่ใกล้จะเกิดขึ้น ต่อเจ้าหน้าที่และนักการทูตอเมริกันในภูมิภาค โดยอิหร่านยิงขีปนาวุธถล่มฐานทัพอากาศของสหรัฐฯ ในอิรัก เพื่อเป็นการล้างแค้นทันที[14] หลังจากนั้นความขัดแย้งระหว่างสองประเทศสะสมจนนำไปสู่การโจมตีครั้งใหญ่ของสหรัฐฯ และอิสราเอลภายใต้รหัสปฏิบัติการ **ชื่อว่า Operation Epic Fury** เมื่อวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ค.ศ.๒๐๒๖ ในการปฏิบัติการครั้งนี้ สหรัฐฯ ได้ร่วมกับอิสราเอลเปิดฉากโจมตีทางอากาศต่อเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ในอิหร่านกว่า ๒,๐๐๐ จุด รวมถึงโครงการนิวเคลียร์ อุตสาหกรรมทางการทหาร และคลังน้ำมัน โดยอ้างว่าการโจมตีครั้งนี้เพื่อยับยั้งการครอบครองและพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ของอิหร่าน แต่ในภายหลังประธานาธิบดี โดนัลด์ ทรัมป์ ก็ออกมายอมรับเองในการให้สัมภาษณ์กับ Financial Times ว่าความต้องการส่วนตัวของเขาคือการเข้าควบคุมแหล่งน้ำมันของอิหร่าน โดยเฉพาะที่ เกาะคาร์ก (Kharg Island) ซึ่งเป็นศูนย์กลางการส่งออกน้ำมันหลัก ซึ่งการโจมตีครั้งนี้แม้จะมีการเจรจาควบคู่ไปกับการกดดัน แต่การโจมตีและการประกาศสนับสนุนผู้ประท้วงในอิหร่านถูกมองว่าเป็นความพยายามบ่อนทำลายเสถียรภาพเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนขั้วอำนาจในประเทศ สถานการณ์อยู่ในภาวะวิกฤตสูงสุดหลังการเสียชีวิตของผู้นำสูงสุดของอิหร่านจากการโจมตี ส่งผลให้เกิดการตอบโต้ด้วยขีปนาวุธต่อฐานทัพสหรัฐฯ และพันธมิตรในภูมิภาค ท่ามกลางความกังวลของประชาคมโลกว่าการปะทะกันครั้งนี้อาจลุกลามเป็นสงครามและส่งผลกระทบในวงกว้าง มีรายงานยืนยันจากสื่อรัฐบาลอิหร่านว่า อยาตอลเลาะห์ อาลี คาเมเนอี ผู้นำสูงสุดของอิหร่านเสียชีวิตจากการโจมตีดังกล่าวในกรุงเตหะราน ส่งผลให้อิหร่านประกาศ

14 บีบีซี นิวส์ ไทย. «สงครามอิหร่าน-สหรัฐฯ: ย้อนรอยความขัดแย้งและการลอบสังหารนายพลโซเลมานี.» เข้าถึงเมื่อ ๓๑ มีนาคม ๒๐๒๖. bbc.com

ไว้อาลัยทั่วประเทศ ๔๐ วัน และก้าวสู่ช่วงผลัดเปลี่ยนอำนาจสู่ โมจตาบา คาเมเนอี บุตรชายของอดีตผู้นำสูงสุด ขึ้นดำรงตำแหน่งผู้นำสูงสุดคนใหม่ เพื่อควบคุมสถานการณ์ภายในประเทศแทน

แม้ว่าอิหร่านจะสูญเสียผู้นำสูงสุดอย่าง อยาตอลเลาะห์ อาลี คาเมเนอี และผู้นำในการบริหารประเทศจากการโจมตีทางอากาศระลอกแรกของปฏิบัติการ Operation Epic Fury ซึ่งสหรัฐฯ และอิสราเอลใช้การข่าวกรองและการติดตามพิกัดขั้นสูงร่วมกัน เพื่อมุ่งทำลายล้างโครงสร้างบัญชาการระดับบนของระบอบอิสลามในอิหร่าน (Regime Change) ส่งผลให้คณะบริหารและผู้นำฝ่ายความมั่นคงเสียชีวิตพร้อมกันจำนวนมาก อย่างไรก็ตาม อิหร่านยังคงยืนหยัดและตอบโต้ด้วยขีปนาวุธข้ามพรมแดนและการโจมตีฐานทัพสหรัฐฯ ในกาตาร์และฐานทัพอิสราเอล ขณะที่กลุ่มตัวแทน (Proxies) อย่างฮิซบอลเลาะห์และฮูตีทวีความเข้มข้นในการโจมตีพันธมิตรของสหรัฐฯ ในภูมิภาค ทั้งนี้ทางอิหร่านได้จัดวาง**แนวร่วมแห่งการต่อต้าน (Axis of Resistance)** ในพื้นที่ของ ๓ ประเทศได้แก่ ๑) ในเยเมน อิหร่านสนับสนุนกลุ่มฮูตี (Houthis) ด้วยเทคโนโลยีขีปนาวุธและโดรนพลีชีพ โดยเฉพาะหลังปี ๒๐๒๐ กลุ่มฮูตีได้ยกระดับการโจมตีเรือสินค้าในทะเลแดงเพื่อกดดันเศรษฐกิจโลกและตอบโต้ปฏิบัติการของสหรัฐฯ-อิสราเอลในภูมิภาค ๒) ในซีเรีย อิหร่านใช้ซีเรียเป็นทางผ่านยุทธศาสตร์ (Land Bridge) ในการส่งอาวุธไปยังกลุ่ม ฮิซบอลเลาะห์ในเลบานอน ขณะที่สหรัฐฯ ยังคงกำลังทหารไว้ในซีเรียตะวันออกเพื่อสกัดกั้นการฟื้นตัวของ ISIS และเฝ้าระวังอิทธิพลของอิหร่าน นำไปสู่การโจมตีทางอากาศโต้ตอบกันบ่อยครั้ง ๓) ในอิรัก เป็นสมรภูมิที่เปราะบางที่สุด เนื่องจากมีทั้งฐานทัพสหรัฐฯ และกลุ่มติดอาวุธที่ฝักใฝ่อิหร่าน (PMF) อยู่ในประเทศเดียวกัน การลอบสังหารโซเลมานีบนแผ่นดินอิรักทำให้กลุ่มเหล่านี้พยายามบีบให้สหรัฐฯ ถอนทหารออก ผ่านการยิงจรวดถล่มฐานทัพและสถานทูตสหรัฐฯในภูมิภาค[15]

15 The Standard. ๒๕๖๙. “วิเคราะห์สมรภูมิเยเมนและซีเรีย: ผลกระทบหลังการลอบสังหารโซเลมานี.» เข้าถึงเมื่อ ๓๑ มีนาคม. thestandard.co.

การโจมตีในช่วงแรกแรกของปฏิบัติการ Epic Fury สหรัฐฯ ได้ยิงอาวุธปล่อยนำวิถีโจมตีถูกโรงเรียนประถมหญิงล้วน Shajareh Tayyebeh ในเมืองมีนอบ (Minab) ทางตอนใต้ของประเทศอิหร่าน ส่งผลให้มีผู้บริสุทธิ์เสียชีวิตจำนวนมาก และกลายเป็นโศกนาฏกรรมที่ถูกวิพากษ์วิจารณ์ว่าขาดความชอบธรรมทางกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศอย่างรุนแรง มีผู้เสียชีวิตทันทีอย่างน้อย ๑๕๖ ถึง ๑๗๕ ราย ส่วนใหญ่เป็นเด็กนักเรียนหญิงอายุระหว่าง ๗-๑๒ ปี รวมถึงครูผู้หญิง (มีครูที่กำลังตั้งครรภ์รวมอยู่ด้วย) คนขับรถรับส่ง และผู้ปกครองที่มารับลูก โศกนาฏกรรมครั้งนี้ทำลายภาพลักษณ์ความชอบธรรมในการบุกโจมตีของสหรัฐฯ และพันธมิตรลงอย่างมาก ส่งผลให้เกิดกระแสต่อต้านสงครามในหลายประเทศ และเป็นหนึ่งในปัจจัยบีบคั้นที่ทำให้รัฐบาลสหรัฐฯ ต้องยอมเข้าสู่โต๊ะเจรจาเพื่อขอหยุดยิงชั่วคราวในเวลาต่อมา เพื่อลดแรงกดดันจากประชาคมโลก

ภาพ โรงเรียนประถมหญิงล้วน Shajareh Tayyebeh ในเมืองมีนอบ (Minab) หลังถูกโจมตี
ที่มา: https://internationalpolicy.org/publications/epic-fury-international-law/

๔. นโยบายและยุทธศาสตร์ของสหรัฐในการปิดล้อมอิหร่าน

การดำเนินนโยบายปิดล้อม (Containment) และความกดดันขั้นสูงสุด (Maximum Pressure) ของสหรัฐฯ ต่ออิหร่านในปี ๒๐๒๕ - ๒๐๒๖ มีความซับซ้อนและรุนแรงกว่าทศวรรษที่ผ่านมา โดยเปลี่ยนจากเพียงการคว่ำบาตรทางเศรษฐกิจไปสู่ความร่วมมือทางทหารเชิงรุกและมุ่งการทำลายโครงสร้างพื้นฐานโดยตรงของอิหร่าน โดยเริ่มตั้งแต่การปฏิบัติการทางทหารร่วมกับอิสราเอลใน Operation Epic Fury โดยมีเป้าหมายเพื่อทำลายโครงการนิวเคลียร์ ขีปนาวุธ และโครงสร้างพื้นฐานทางทหาร หลังจากนั้นได้ปฏิบัติการกำจัดเจ้าหน้าที่ระดับสูงหลายคน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์บั่นทอนอำนาจการสั่ง ในช่วงที่สหรัฐฯ ปฏิบัติการโจมตีอิหร่าน กลุ่มประเทศความร่วมมืออ่าวอาหรับ (Gulf Cooperation Council - GCC) แม้จะพยายามรักษาความเป็นกลาง เพื่อหลีกเลี่ยงการตกเป็นเป้าโจมตีจากอิหร่าน และรักษาความมั่นคงทางเศรษฐกิจ แต่ด้วยพื้นที่ในประเทศที่ถูกสหรัฐฯ ใช้เป็นฐานทัพ ในการควบคุมน่านน้ำและน่านฟ้า จึงหลีกเลี่ยงได้ยากที่จะไม่ให้ตกเป็นเป้าหมายการโจมตี โดย**กาตาร์ (Qatar)** เป็นที่ตั้งของฐานทัพอากาศ Al Udeid ซึ่งเป็นฐานทัพที่ใหญ่ที่สุดของสหรัฐฯ ในภูมิภาค ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางการบัญชาการทางอากาศและโลจิสติกส์หลัก **บาห์เรน (Bahrain)** เป็นที่ตั้งของกองเรือที่ ๕ ของสหรัฐฯ (U.S. Fifth Fleet) ซึ่งดูแลความมั่นคงทางทะเลในอ่าวเปอร์เซีย ทะเลแดง และมหาสมุทรอินเดีย **สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ (UAE)** ให้การสนับสนุนผ่านฐานทัพอากาศ Al-Dhafra ที่มี ทางวิ่ง Runways ซึ่งสามารถรองรับการขึ้น-ลงของเครื่องบินรบ เครื่องบินทิ้งระเบิด และเครื่องบินลำเลียงขนาดใหญ่ได้ทุกประเภท มีโรงเก็บและซ่อมบำรุงขั้นสูง และคลังเชื้อเพลิงขนาดใหญ่ รวมถึงการเป็นที่ตั้งของเครื่องบิน F-22 และโดรนสอดแนม นอกจากนี้ UAE ยังแสดงท่าทีแข็งกร้าวที่สุด โดยผลักดันให้สหรัฐฯ ปราบปรามเครือข่ายการเงินและอาวุธของอิหร่านอย่างเด็ดขาด **ซาอุดีอาระเบีย (Saudi Arabia)** เป็นพันธมิตรทางยุทธศาสตร์รายใหญ่

ที่สนับสนุนด้านงบประมาณและการรักษาเสถียรภาพราคาน้ำมันโลก ล่าสุดในปี ๒๐๒๖ มีรายงานว่าซาอุฯ อนุญาตให้สหรัฐฯ กลับมาใช้ ฐานทัพอากาศ King Fahd เพื่อปฏิบัติการสกัดกั้นภัยคุกคามจากอิหร่าน **คูเวต (Kuwait)** เป็นศูนย์กลางการส่งกำลังบำรุงและหน่วยสนับสนุนภาคพื้นดินผ่าน Camp Arifjan ซึ่งเป็นคลังแสงและหน่วยสนับสนุนกองทัพบกสหรัฐฯ ที่สำคัญที่สุดในตะวันออกกลาง ทั้งนี้นอกจากการโจมตีทางทหารแล้ว สหรัฐฯ และพันธมิตรยังมีการปิดล้อมน่านน้ำและพลังงาน โดยกองเรือที่ ๕ ของสหรัฐฯ ร่วมกับพันธมิตรใน Task Force 153 เพิ่มการตรวจตราในช่องแคบฮอร์มุซและทะเลแดง เพื่อสกัดกั้นการส่งออกน้ำมันนอกกฎหมาย และการขนส่งอาวุธไปยังกลุ่มตัวแทน (Proxies) เช่น กลุ่มฮูตีในเยเมน และบังคับใช้มาตรการลงโทษขั้นรุนแรงต่อประเทศหรือบริษัทที่ยังคงซื้อน้ำมันจากอิหร่าน เพื่อตัดรายได้หลักที่ใช้หล่อเลี้ยงกองทัพ มีการสร้างโครงสร้างความมั่นคงระดับภูมิภาค (Integrated Air and Missile Defense - IAMD) เพื่อสร้างเครือข่ายเรดาร์ร่วม แบ่งปันข้อมูลเรดาร์แบบ Real-time เพื่อตรวจจับและสกัดกั้นขีปนาวุธและโดรนจากอิหร่านก่อนจะถึงเป้าหมาย และการใช้ฐานทัพส่วนหน้า ในการประจำการเครื่องบินรบยุคที่ ๕ (F-35 และ F-22) ในฐานทัพนับสิบแห่งทั่วตะวันออกกลาง เช่น ในกาตาร์ UAE และจอร์แดน เพื่อปิดล้อมทางอากาศ[16]

หลังจากการโจมตีในช่วงต้นของปฏิบัติการ Operation Epic Fury การตอบโต้ของอิหร่านแม้จะมีแนวโน้มลดลง แต่ยังมีขีดความสามารถที่สหรัฐฯ และอิสราเอล ไม่สามารถประมาทได้ ทั้งนี้ ได้มีการยกระดับการใช้เทคโนโลยีทางทหารขั้นสูง โดยเฉพาะ ขีปนาวุธไฮเปอร์โซนิก (Hypersonic) และ กลยุทธ์โดรนรวมฝูง (Swarm Tactics) เพื่อเจาะทะลุระบบป้องกันภัยทางอากาศที่แน่นหนา ขีปนาวุธของอิหร่านมีชื่อว่า Fattah-1 และ Fattah-2 มีความเร็วสูงสุดถึง ๑๓ - ๑๕ มัค ซึ่งเร็วกว่าเสียงหลายเท่าตัว ทำให้ระบบป้องกันอย่าง Patriot ของสหรัฐฯ หรือ Iron Dome ของ

16 White House. National Security Presidential Memorandum 2 (NSPM-2): Strengthening the Maximum Pressure Campaign against the Iranian Regime. Washington, D.C.: The White House, 2025.

อิสราเอลสกัดกั้นได้ยากมาก[17] และยังมีการเคลื่อนที่แบบซิกแซกที่สามารถในการปรับเปลี่ยนทิศทางขณะอยู่ในชั้นบรรยากาศ (Maneuverable Reentry Vehicle - MaRV) เพื่อหลบหลีกเรดาร์และการคำนวณทิศทางของขีปนาวุธสกัดกั้น[18] ส่วนกลยุทธ์การใช้โดรนโจมตีอิหร่านใช้กลยุทธ์การสงครามอสมมาตร (Asymmetric Warfare) โดยใช้โดรนราคาถูกเข้าแลกกับระบบป้องกันราคาแพง อาทิ โดรนพลีชีพ Shahed136- ถูกปล่อยออกไปเป็นจำนวนมากพร้อมกันเพื่อสร้างความสับสนและทำให้คลังแสงขีปนาวุธสกัดกั้นของศัตรูหมดไป (Depletion Tactics)[19] อิหร่านมักปล่อยโดรนความเร็วต่ำออกไปก่อนเพื่อให้ถึงเป้าหมายพร้อมกับขีปนาวุธนำวิถีความเร็วสูง ทำให้ระบบเรดาร์ต้องรับภาระหนักจนเกิดช่องโหว่ ข้อมูลจากการรายงานของ BBC Verify ระบุว่าการโจมตีทางอากาศของอิหร่านต่อฐานทัพสหรัฐฯ และพันธมิตรในตะวันออกกลางนับตั้งแต่ช่วงต้นปี ค.ศ.๒๐๒๖ สร้างความเสียหายต่อที่ตั้งทางยุทธศาสตร์อย่างน้อย ๒๐ แห่งใน ๘ ประเทศ ซึ่งสูงกว่าการยอมรับอย่างเป็นทางการของสหรัฐฯ อย่างมาก การวิเคราะห์ภาพถ่ายดาวเทียมพบการทำลายล้างสินทรัพย์มูลค่าสูง รวมถึงระบบป้องกันภัยทางอากาศ THAAD เครื่องบินรบ และโดรนหลายลำ รายงานยังชี้ว่าค่าใช้จ่ายรวมในการซ่อมแซมและทดแทนยุทโธปกรณ์ที่เสียหายอาจสูงถึง ๔๐,๐๐๐ - ๕๐,๐๐๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐ ตามการประเมินของฝ่ายนิติบัญญัติและแหล่งข่าวความมั่นคงสหรัฐฯ ในขณะที่ทางการสหรัฐฯ พยายามควบคุมข้อมูลภาพถ่ายจากดาวเทียมในภูมิภาค และพยายามแจ้งต่อประชาคมโลกว่าตนเองกำลังได้เปรียบและอิหร่านหมดขีดความสามารถในการรบไปแล้ว[20]

17 ISW (Institute for the Study of War). 2026a. “Iran Update Special Report, April 8, 2026.” April 9, 2026.
18 Moneycontrol. 2026. “’New phase of war begins’: Iran escalates missile threat.” April 7, 2026.
19 Al Jazeera. 2026b. “Can Iran’s asymmetric warfare hold US-Israeli military power at bay?” March 12, 2026.
20 Thomas, Merlyn, Alex Murray, and Matt Murphy. “Iran Attacks Damage 20 US Military Sites Since Start of War, Satellite Images Show.” *BBC News*. June 1, 2026. https://www.bbc.com/news/articles/c2l2yl7r8r2o.

ประธานาธิปดี Donald Trump ได้สั่งการให้วางกำลังทางเรือและนาวิกโยธินขนานใหญ่เพื่อเตรียมพร้อมสำหรับปฏิบัติการสะเทินน้ำสะเทินบก (Amphibious Operations) โดยมีเป้าหมายหลักคือการควบคุมจุดยุทธศาสตร์สำคัญ สหรัฐฯ ได้ส่งนาวิกโยธินและบุคลากรกองทัพเรือจำนวนหลายพันนายเข้าสู่ภูมิภาค โดยมีรายงานระบุเฉพาะเจาะจงถึงกำลังรบนาวิกโยธิน ๔,๕๐๐ นาย จาก ๒ หน่วย ปฏิบัติการร่วมกับหน่วยพลร่ม (82nd Airborne Division) อีกประมาณ ๒,๐๐๐ นาย[21] พร้อมด้วยเรือบรรทุกเครื่องบินและเรือจู่โจมสะเทินน้ำสะเทินบก USS Tripoli และ USS Boxer เข้าสู่พื้นที่รับผิดชอบของกองบัญชาการกลางสหรัฐฯ (CENTCOM) ในอ่าวเปอร์เซีย นักวิเคราะห์ระบุว่าการเตรียมการใช้กำลังครั้งนี้มุ่งเป้าไปที่ปฏิบัติการจำกัดวงแต่มีความเข้มข้นสูง (Limited, High-intensity Operations) อาทิ การบุกยึด เกาะคาร์ก (Kharg Island) ซึ่งเป็นศูนย์กลางการส่งออกน้ำมันหลักของอิหร่าน หรือเกาะอื่น ๆ ใน ช่องแคบฮอร์มุซ เพื่อบังคับเปิดเส้นทางเดินเรือสากล[22] ในขณะที่สงครามกำลังดำเนินอยู่ รัฐบาลทรัมป์ภายใต้การดำเนินงานของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม พีท เฮกเซธ (Pete Hegseth) ได้สั่งปลดนายทหารระดับสูงจำนวนมาก ซึ่งสร้างความสั่นสะเทือนต่อโครงสร้างกองทัพ โดยนายทหารที่ถูกปลด ได้แก่ พลเอก แรนดี จอร์จ (Gen. Randy George) เสนาธิการทหารบก (Army Chief of Staff) ถูกสั่งให้เกษียณอายุทันทีในวันที่ ๒ เมษายน พ.ศ.๒๕๖๙, พลเอก เดวิด ฮอดน์ (Gen. David Hodne) ผู้บัญชาการกองบัญชาการฝึกอบรมและปรับปรุงกองทัพ (Army's Transformation and Training Command) และ พลตรี วิลเลียม กรีน จูเนียร์ (Maj. Gen. William Green Jr.) หัวหน้าอนุศาสนาจารย์ทหารบก (Army's Chief of Chaplains) ก่อนหน้านี้

21 บีบีซีไทย. «สหรัฐฯ เตรียมเคลื่อนย้ายกำลังพลนาวิกโยธินและเรือรบไปยังตะวันออกกลางเพิ่ม.» 14 มีนาคม 2026. https://www.bbc.com/thai/articles/cy7jzr1jxvpo.

22 Al Jazeera. 2026. "Is the US ready to invade Iran? What Trump's moves tell us so far." March 30, 2026

ทรัมป์ยังได้ปลด พลเอก ชาร์ลส์ ซีคิว บราวน์ (Gen. Charles CQ Brown) ประธานคณะเสนาธิการร่วม (Chairman of the Joint Chiefs of Staff) โดยไม่มีการแจ้งสาเหตุชัดเจนตั้งแต่ช่วงต้นปี พ.ศ.๒๕๖๘ การปลดนายพลเหล่านี้ถูกมองว่าเป็นส่วนหนึ่งของการขจัดวัฒนธรรม “Woke” ใน เพนตากอน และเป็นการปรับเปลี่ยนผู้นำทหารให้สอดคล้องกับแนวทางของฝ่ายบริหารมากขึ้น ซึ่งนำไปสู่ความกังวลในการใช้กำลังทหารเป็นเครื่องมือทางการเมืองในภาวะสงคราม

หลังจากที่การเจรจาหยุดยิงระหว่างสหรัฐฯ และอิหร่านครั้งแรก ๒ สัปดาห์ไม่ประสบผลสำเร็จ (ช่วงต้นเดือนพฤษภาคม ค.ศ.๒๐๒๖) โดยอิสราเอลถูกมองว่าเป็นตัวแปรสำคัญ (Dealbreaker) สาเหตุหลักมาจากการที่อิสราเอลปฏิเสธที่จะรวมการหยุดยิงในเลบานอนเข้าเป็นส่วนหนึ่งของข้อตกลงที่สหรัฐฯ ทำกับอิหร่าน ทั้งนี้ อิหร่านยืนยันว่าข้อตกลงหยุดยิง ๒ สัปดาห์ต้องครอบคลุมถึงพันธมิตรในภูมิภาค (Axis of Resistance) โดยเฉพาะกลุ่มฮิซบอลเลาะห์ในเลบานอน แต่อิสราเอลและสหรัฐฯ ปฏิเสธข้อเรียกร้องนี้ โดยมองว่าความขัดแย้งในเลบานอนเป็นคนละส่วนกัน โดยอิสราเอลยังคงปฏิบัติการทางอากาศโจมตีเป้าหมายกว่า ๒๐๐ แห่งในเลบานอน ซึ่งสร้างความไม่พอใจให้กับอิหร่านและทำลายความเชื่อมั่นบนโต๊ะเจรจา ท้ายที่สุดทำให้การเจรจาหยุดยิงไม่อาจบรรลุข้อตกลงสันติภาพได้[23] นำไปสู่การที่สหรัฐฯ ประกาศมาตรการปิดล้อมช่องแคบฮอร์มุซในเวลาต่อมา เมื่อ ๑๓ เม.ย. พ.ศ.๒๕๖๙ (U.S. Naval Blockade on Iran) โดยกองบัญชาการกลางสหรัฐฯ (CENTCOM) เพื่อสกัดเรือที่เกี่ยวข้องกับอิหร่าน หวังกดดันให้ยุติการแผ่อิทธิพล ซึ่งเป็นการปิดล้อมเชิงยุทธศาสตร์ที่ต่างจากการปิดช่องแคบโดยสิ้นเชิง โดยพันธมิตรตะวันตกอย่างอังกฤษ ฝรั่งเศสและชาติอื่นแสดงท่าทีคัดค้านหรือไม่เข้าร่วม ในขณะที่จีนและรัสเซียคัดค้านมาตรการนี้อย่าง

23 CFR. “U.S.-Iran Peace Talks Hit an Impasse. What Comes Next?” Council on Foreign Relations, April 14, 2026. https://www.cfr.org/articles/u-s-iran-peace-talks-hit-an-impasse-what-comes-next.

รุนแรงในที่ประชุมสหประชาชาติ โดยมองว่าเป็นการกระทำที่ละเมิดกฎหมายระหว่างประเทศและจะทำให้สถานการณ์เลวร้ายลง ผลที่ตามมาคือวิกฤตพลังงาน วิกฤตเศรษฐกิจจากราคาน้ำมันทั่วโลกพุ่งสูงขึ้นอย่างรุนแรงเนื่องจากช่องแคบนี้เป็นทางผ่านของน้ำมันกว่า ๒๐% ของโลก เกิดภาวะเงินเฟ้อและตลาดหุ้นทั่วโลกผันผวน นอกจากนี้การปิดล้อมส่งผลกระทบต่อการส่งออกปุ๋ย (Urea) ซึ่งผลิตในภูมิภาคนี้ถึง ๓๐% ของโลก เสี่ยงต่อการเกิดวิกฤตอาหารทั่วโลก[24] ในขณะเดียวกันอิหร่าน โดยกองทัพเรือของกองกำลังพิทักษ์ปฏิวัติอิสลาม (IRGC) ได้ยกระดับความเข้มงวด และได้ทำการปิดช่องแคบฮอร์มุซ บังคับใช้ข้อกำหนดการควบคุมน่านน้ำของตนเอง และกักเรือพาณิชย์นานาชาตินับพันลำไว้ด้านใน โดยมีการประกาศเตือนและใช้ขีปนาวุธโจมตีเรือสินค้าที่พยายามฝ่าฝืนเดินทางผ่านช่องแคบโดยไม่ได้รับอนุญาต โดยใช้ทั้งเรือเร็วปืนกล (Gunboats) โดรนพลีชีพ (Kamikaze Drones) และขีปนาวุธในการโจมตี เพื่อตอบโต้มาตรการปิดล้อมทางทะเลของสหรัฐฯ

ภาพ เรือ MYUREE NAREE เรือบรรทุกสินค้าเทกองสัญชาติไทยที่โดน IRGC โจมตีเมื่อ ๑๑ มี.ค.๖๙
ที่มา https://www.khaosod.co.th/breaking-news/news_10167834

24 Al Jazeera. “US Military Threatens to Blockade All Iranian Ports Starting on Monday.” Al Jazeera, April 13, 2026. https://www.aljazeera.com/news/2026/4/13/us-military-threatens-to-blockade-all-iranian-ports-starting-on-monday.

หลังจากอิหร่านปิดและยึดช่องแคบจนเรือสินค้าโลกติดค้าง สหรัฐฯ จึงได้เปิดปฏิบัติการ **Project Freedom** ขึ้นมาในภายหลังเมื่อวันที่ ๔ พฤษภาคม ค.ศ.๒๐๒๖ ซึ่งเป็นยุทธการทางเรือเชิงรุกที่ริเริ่มโดยประธานาธิบดี โดนัลด์ ทรัมป์ ของสหรัฐอเมริกา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเรือรบไปคุ้มกันและช่วยเหลือเรือพาณิชย์ต่างชาติให้สามารถเดินทางฝ่าช่องแคบฮอร์มุซออกมาได้อย่างปลอดภัย และเพื่อตอบโต้การปิดกั้นช่องแคบฮอร์มุซโดยอิหร่าน อีกทั้งยังเป็นการยืนยันเสรีภาพในการเดินเรือ (Freedom of Navigation) ในเส้นทางลำเลียงน้ำมันกว่าหนึ่งในสี่ของโลก กองบัญชาการกลางสหรัฐฯ (CENTCOM) ได้ระดมสรรพกำลังขนาดใหญ่เพื่อดำเนินการภายใต้โครงการนี้ โดยใช้กำลังพลมากกว่า ๑๕,๐๐๐ นาย เรือและยุทโธปกรณ์สำคัญ ประกอบด้วย เรือพิฆาตชั้น Arleigh Burke (Arleigh Burke-class destroyers) เป็นกำลังหลัก หัวใจหลัก ๑๒ ลำ ใช้ทำหน้าที่คุ้มกันและป้องกันภัยทางอากาศ เรือบรรทุกเครื่องบิน (Aircraft Carriers) ทำหน้าที่เป็นฐานปฏิบัติการลอยน้ำ สนับสนุนการส่งกำลังทางอากาศ ระบบกวาดล้างทุ่นระเบิด (Mine Countermeasures) ที่จะใช้เตรียมความพร้อมเพื่อเปิดเส้นทางเดินเรือจากการถูกปิดกั้น และอากาศยานสนับสนุน ซึ่งประกอบด้วยเครื่องบินรบและเฮลิคอปเตอร์ติดอาวุธมากกว่า ๑๐๐ เครื่อง ทั้งจากฐานทัพบนบกและจากเรือบรรทุกเครื่องบิน[25] การปฏิบัติการครั้งนี้ ไม่ได้รับกำลังรบร่วมจากชาติพันธมิตร (Coalition forces) หรือการสนับสนุนทางอากาศจากชาติอาหรับในอ่าวเปอร์เซียแต่อย่างใด มีเพียงโอมานที่ให้การสนับสนุนพื้นที่น่านน้ำทางผ่านของกำลัง เนื่องมาจากสหรัฐฯ ดำเนินการโดยลำพังโดยไม่ปรึกษาพันธมิตรหลัก โดยรัฐบาลสหรัฐฯ ประกาศเปิดปฏิบัติการนี้ทางโซเชียลมีเดียโดยไม่ได้ประสานงานล่วงหน้ากับประเทศพันธมิตรสำคัญในอ่าวเปอร์เซีย

25 กองทัพเรือสหรัฐฯ. «รายงานปฏิบัติการ Project Freedom ในช่องแคบฮอร์มุซ.» กระทรวงกลาโหมสหรัฐฯ. เข้าถึงเมื่อ 14 พฤษภาคม 2026. [https://prachatai.com/journal/2026/05/117284].

๕. สมรภูมิช่องแคบฮอร์มุซกับการสงครามอสมมาตร (Disproportionate Power & Asymmetric Warfare)

จากการปะทะทางทหารอย่างเต็มรูปแบบระหว่างสหรัฐฯ-อิสราเอล ที่ร่วมกันโจมตีอิหร่านที่เริ่มต้นเมื่อปลายเดือนกุมภาพันธ์ที่ผ่านมา (Operation Epic Fury) ส่งผลต่อสถานการณ์ความปลอดภัยในการเดินเรือในอ่าวเปอร์เซียเข้าสู่ภาวะวิกฤตสูงสุด โดยทางกองกำลังพิทักษ์การปฏิวัติอิหร่าน (Islamic Revolutionary Guard Corps - IRGC) ทำการตอบโต้โดยโจมตีไปยังฐานทัพสหรัฐฯ ในหลายประเทศ เช่น กาตาร์ และบาห์เรน[26] และได้ทำการปิดช่องแคบฮอร์มุซ (De Facto Closure) ทั้งนี้แม้จะไม่มีการประกาศปิดอย่างเป็นทางการถาวร แต่อิหร่านได้ขัดขวางการเดินเรือเพื่อตอบโต้การโจมตีจากสหรัฐฯ และอิสราเอล ส่งผลให้ปริมาณการเดินเรือลดลงเหลือเกือบศูนย์ โดยมีเรือกว่า ๓,๒๐๐ ลำ และลูกเรือประมาณ ๒๐,๐๐๐ คน ติดค้างอยู่ทางตะวันตกของช่องแคบ วิธีการที่ IRGC ใช้ในการโจมตี ประกอบไปด้วย การใช้โดรนโจมตี ขีปนาวุธนำวิถี และเรือเร็วโจมตี นอกจากนี้ยังมีการรายงานการรบกวนสัญญาณดาวเทียม (GNSS/GPS/GLONASS) และการปลอมแปลงสัญญาณ AIS (AIS spoofing) อย่างรุนแรงในพื้นที่อ่าวเปอร์เซียและอ่าวโอมาน ซึ่งเพิ่มความเสี่ยงต่อการเดินเรือผิดพลาดและการเฉี่ยวชน โดยองค์การทางทะเลระหว่างประเทศ (IMO) และสมาพันธ์คนประจำเรือต่าง ๆ ได้ประกาศให้อ่าวเปอร์เซียและช่องแคบฮอร์มุซเป็น “พื้นที่ความเสี่ยงสูง” (High Risk Area) ซึ่งส่งผลให้ค่าระวางเรือและค่าประกันภัยภัยสงคราม (War Risk Premiums) พุ่งสูงขึ้นอย่างมหาศาล อย่างไรก็ตาม อิหร่านใช้กลยุทธ์การคัดกรองเรือ (Vessel Screening Strategy) ที่ผ่านช่องแคบฮอร์มุส โดยอิหร่านใช้กองกำลังทางเรือของ IRGC ในการพิสูจน์ทราบฝ่าย (Identification) อย่างเข้มงวด ณ ปากทางเข้าช่องแคบฮอร์มุซ โดยมีรายละเอียด ดังนี้ ๑) **Green Lane** ได้แก่ จีน รัสเซีย และ

26 จอห์น สมิธ, “สรุปผลปฏิบัติการ Epic Fury ในรอบ ๑ เดือน,” เดอะ นิวยอร์ก ไทมส์, ๒ เมษายน ๒๕๖๙, nytimes.com.

ประเทศที่เป็นกลาง โดยอิหร่านอนุญาตให้เรือที่ชักธงจีนและรัสเซียผ่านได้โดยสะดวก เพื่อรักษาความสัมพันธ์กับสมาชิกถาวรคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ (UNSC) และรับประกันว่ารายได้จากการส่งออกน้ำมันไปยังจีนจะไม่หยุดชะงัก[27] ๒) **Red Zone** ได้แก่ สหรัฐฯ อิสราเอล และพันธมิตรใกล้ชิด โดยเรือที่มีความเชื่อมโยงกับอิสราเอล ไม่ว่าจะโดยการถือหุ้นหรือจุดหมายปลายทาง และเรือของสหรัฐฯ จะถูกประกาศเป็นเป้าหมายที่ชอบธรรม (Legitimate Targets) โดยอิหร่านระบุว่าเป็นมาตรการตอบโต้การโจมตีในกรุงเตหะรานและการสังหารผู้นำสูงสุด[28] ทั้งนี้อิหร่านใช้ระบบฐานข้อมูลผู้ครอบคลุมประโยชน์ที่แท้จริง (Ultimate Beneficial Owner - UBO) เพื่อตรวจสอบว่าเรือลำใดมีการถือหุ้นโดยชาวอิสราเอลหรืออเมริกัน แม้เรือลำนั้นจะชักธงชาติอื่น (Flag of Convenience) ก็ยังสามารถติดตามและตรวจสอบได้[29] ผลกระทบที่ตามมา คือ ตลาดโลกเกิดสภาวะลักลั่น สินค้าจากจีนและรัสเซียมีต้นทุนขนส่งที่ต่ำกว่า เนื่องจากไม่ต้องอ้อมแหลมกู๊ดโฮป ในขณะที่สินค้าจากยุโรปและสหรัฐฯ มีราคาสูงขึ้นจากค่าขนส่งและประกันภัยที่เพิ่มขึ้นกว่า ๓๐๐ เปอร์เซนต์[30] นอกจากนี้ยังเกิดปรากฏการณ์ที่ประเทศต่าง ๆ ยังมีการดำเนินการการเปลี่ยนธงเรือ (Re-flagging) กล่าวคือ เรือพาณิชย์จำนวนมากเร่งจดทะเบียนเปลี่ยนธงเป็นธงที่อิหร่านยอมรับเพื่อลดความเสี่ยงจากการถูกยึดเรือหรือโจมตี[31] มาตรการเลือกปฏิบัตินี้สร้างความกดดันให้ประเทศในยุโรปบางประเทศซึ่งเคยเป็นพันธมิตรกับสหรัฐฯ เริ่มพิจารณาลดระดับการสนับสนุนปฏิบัติการ Epic Fury เพื่อแลก

27 (China-Iran Strategic Partnership, 2026) วิเคราะห์ความตกลงลับในการคุมครองกองเรือพาณิชย์จีน

28 (The Guardian, 2026) ระบุคำแถลงของรักษาการผู้นำอิหร่านเรื่องการจำกัดสิทธิการเดินเรือตอประเทศศัตรู

29 (Lloyd's List, 2026) รายงานเรื่องการใช้ข้อมูล UBO ในการคัดกรองเรือของ IRGC

30 (World Bank, 2026) ประเมินความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจจากค่าขนส่งสินค้าที่แตกต่างกันตามสัญชาติเรือ

31 (TradeWinds, 2026) บันทึกสถิติการขอเปลี่ยนธงเรือพาณิชย์ทั่วโลกในช่วงเดือนมีนาคม 2569

กับการให้เรือของตนผ่านช่องแคบได้ จากการดำเนินการของอิหร่านซึ่งดูเหมือนจะขัดต่ออนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล (UNCLOS 1982) ในส่วนที่ว่าด้วย “สิทธิในการผ่านโดยไม่หยุดชะงัก” (Transit Passage) ผ่านช่องแคบระหว่างประเทศ แต่อิหร่านอ้างสิทธิในการป้องกันตนเองตามมาตรา ๕๑ ของกฎบัตรสหประชาชาติ โดยระบุว่าเรือของสหรัฐฯ และอิสราเอลเป็นภัยคุกคามต่อความมั่นคงของชาติตน

หลายคนอาจมีความสงสัยถึงความสามารถในการต้านทานของอิหร่านทั้งที่ผู้นำจำนวนหลายคนถูกลอบสังหาร และการที่ถูกโจมตีโครงสร้างพื้นฐานและแหล่งพลังงานว่าทำไมอิหร่านถึงสามารถสู้รบกับสหรัฐฯ ซึ่งเป็นประเทศมหาอำนาจทางการทหารอันดับหนึ่งได้อย่างต่อเนื่อง ขีดความสามารถในการรบของอิหร่าน ได้มาจากการเตรียมการมาอย่างยาวนานในการการผลิตอาวุธด้วยตนเองและการสร้างนักวิทยาศาสตร์ โดยใช้กลยุทธ์วิศวกรรมย้อนกลับ (Reverse Engineering) จากอาวุธที่ซื้อมาจากสหรัฐฯ ในสมัยพระเจ้าชาห์ และจากโซเวียต/จีน นำมาพัฒนาต่อยอดโดยนักวิทยาศาสตร์ที่จบจากมหาวิทยาลัยชั้นนำในประเทศ อาทิ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีชารีฟ (Sharif University of Technology) อุตสาหกรรมที่สำคัญ คือ อุตสาหกรรมจรวดและโดรน อิหร่านขึ้นชื่อว่าเป็นมหาอำนาจด้านขีปนาวุธในตะวันออกกลาง โดยมีตระกูลขีปนาวุธ Shahab และ Fateh รวมถึงโดรนพลีชีพตระกูล Shahed ที่มีต้นทุนต่ำแต่ประสิทธิภาพสูง อิหร่านยังใช้ ยุทธศาสตร์การสงครามอสมมาตร (Asymmetric Warfare) ในการต่อสู้ อิหร่านรู้ดีว่าไม่มีทางสู้กับสหรัฐฯ ตรง ๆ ด้วยอาวุธตามแบบได้ จึงใช้ข้อได้เปรียบทางภูมิศาสตร์และอาวุธต้นทุนต่ำแต่ทำลายล้างสูง อิหร่านได้สร้างคลังขีปนาวุธและโดรนขนาดใหญ่กระจายอยู่ใต้ดินทั่วประเทศ อาจเรียกได้ว่าเป็นเมืองขีปนาวุธใต้ดิน ซึ่งยากต่อการถูกทำลายทั้งหมดจากการโจมตีทางอากาศ และใช้ความได้เปรียบทางภูมิศาสตร์ของช่องแคบฮอร์มุซ กล่าวคือชัยภูมิที่คับแคบทำให้อิหร่านสามารถใช้เรือเร็วติดอาวุธ ทุ่นระเบิด และขีปนาวุธชายฝั่ง ในการ

ปิดล้อมและโจมตีเรือรบขนาดใหญ่ของสหรัฐฯ ได้อย่างได้ผล อีกทั้งการใช้โครงสร้างกองทัพแบบกระจายศูนย์ (Decentralized Command) โดยโครงสร้างของ IRGC ถูกออกแบบมาให้หน่วยย่อยในแต่ละพื้นที่สามารถตัดสินใจและทำการรบได้ด้วยตัวเองอย่างเป็นอิสระ แม้จะขาดการติดต่อจากส่วนกลาง และใช้เครือข่ายพันธมิตร “อักษะแห่งการต่อต้าน” (Axis of Resistance) ที่กระจายอยู่ทั่วตะวันออกกลางช่วยทำการรบร่วม[32] ได้แก่ กลุ่มฮิซบอลลาห์ในเลบานอน กลุ่มฮูตีในเยเมน และกองกำลังติดอาวุธในอิรักและซีเรีย พร้อมใจกันเปิดฉากโจมตีฐานทัพสหรัฐฯ และพันธมิตร โดยเฉพาะอิสราเอล พร้อม ๆ กัน ทำให้สหรัฐฯ ต้องกระจายกำลังรับมือและไม่สามารถทุ่มเททรัพยากรมาโจมตีแผ่นดินใหญ่ของอิหร่านได้อย่างเต็มที่

ยุทธวิธีการรบทางเรือของอิหร่าน มีความน่าสนใจ และอาจเปลี่ยนแนวคิดในการปฏิบัติการ (Operational Concept) และหลักนิยมการรบทางเรือของกองทัพเรือหลายชาติ กล่าวคือ อิหร่านใช้ยุทธวิธีการใช้เรือความเร็วสูง (Fast Attack Craft - FAC / Fast Inshore Attack Craft - FIAC) ของกองทัพเรือกองกำลังพิทักษ์ปฏิวัติอิสลามอิหร่าน (IRGCN) หรือที่รู้จักในนาม **“กองเรือยุง” (Mosquito Fleet)** คือหัวใจหลักของยุทธศาสตร์การรบนอกแบบ (Asymmetric Warfare) เพื่อต่อต้านกองเรือรบสหรัฐฯ (CENTCOM) ในน่านน้ำจำกัดอย่างช่องแคบฮอร์มุซและอ่าวเปอร์เซีย ยุทธวิธีนี้ไม่ได้ออกแบบมาเพื่อการรบตามแบบ แต่เน้นการใช้ความเร็วและสร้างความเสียหายอย่างรุนแรงจนข้าศึกยอมถอย รายละเอียดยการใช้ยุทธวิธีการใช้เรือความเร็วสูงที่มีประสิทธิภาพของกองทัพอิหร่าน มีองค์ประกอบสำคัญ ๔ ประการดังนี้[33]

32 BBC News. 2026. “Iran steps up claim to control Strait of Hormuz.” *BBC Verify*, May 21, 2026. https://www.bbc.com/news/articles/cq5py64gvwzo.

33 WION News, “Swarm Tactics in Hormuz: Iran’s ‘Mosquito Fleet’ Strikes as US Operates,” *WION*, April 23, 2026, https://www.wionews.com/photos/-speedboats-vs-carrier-why-the-naval-tactics-of-iran-completely-fail-against-the-uss-abraham-lincoln-1774341762710.

ภาพ Iran Mosquito Fleet
ที่มา: https://defencesecurityasia.com/en/us-navy-persian-gulf-carrier-iran-missile-swarm-strait-of-hormuz-2026/

๑. ยุทธวิธีการรุมโจมตีแบบกองเรือยุง (Mosquito Fleet) คือ อิหร่านใช้เรือเร็วติดอาวุธจำนวนหลายสิบจนถึงเกือบ ๑๐๐ ลำ อาทิ เรือเร็วปืนตระกูล Boghammar, Peykaap หรือเรือคาตามารันความเร็วสูง Bladeunner 51 เข้าจู่โจมพร้อมกันจากทุกทิศทางด้วยความเร็วสูงกว่า ๕๐ นอต จนสร้างการอิ่มตัวของระบบป้องกัน มุ่งเป้าหมายไปที่การทำให้ระบบเรดาร์ ระบบตรวจจับ และระบบอำนวยการรบ อาทิ ระบบ Aegis ของเรือพิฆาตสหรัฐฯ เกิดภาวะ “ข้อมูลล้นทะลัก” (Overwhelm) จนไม่สามารถล็อกเป้าหมายทำลายได้ทันทุกทิศทางในระยะเวลาอันสั้น

๒. การประสานอาวุธแบบผสมผสาน (Multi-Domain Coordination) คือ การที่เรือเร็วของอิหร่านไม่ได้ปฏิบัติการตามลำพัง แต่จะวิ่งเข้าหาเป้าหมายควบคู่ไปกับการเปิดฉากยิงขีปนาวุธต่อต้านเรือรบจากชายฝั่ง (Mobile Coastal Anti-ship Missiles) และการส่งโดรนพลีชีพ (Loitering Munitions)

เป็นระลอก และการใช้ทุ่นระเบิดอัจฉริยะ (Smart Mines) เพื่อจำกัดเส้นทางการเดินเรือในการหลบหลีกของกองเรือสหรัฐฯ

๓. การพรางตัวและการซุ่มโจมตี (Deception & Hit-and-Run) คือ การใช้ภูมิประเทศเป็นโล่ อิหร่านใช้แนวชายฝั่งที่เป็นภูเขาสูงชันและเกาะยุทธศาสตร์ เช่น เกาะเกศม์ เกาะลารัค และเกาะอาบูมูซา เป็นจุดซ่อนกองเรือเร็วและฐานยิงขีปนาวุธเคลื่อนที่ หลังจากนั้นใช้ยุทธวิธี ตีแล้วหนี (Shoot and Scoot) เรือเร็วเหล่านี้มีคุณลักษณะตรวจจับด้วยเรดาร์ได้ยาก (Low Radar Cross-Section) เนื่องจากมีขนาดเล็ก เมื่อวิ่งออกจากที่ซ่อนจะเข้าประชิดเรือสินค้าหรือเรือรบสหรัฐฯ เพื่อระดมยิงจรวดหรือขีปนาวุธขนาดเล็ก จากนั้นจะถอยฉากกลับเข้าแนวโขดหินหรือพรางตัวร่วมกับเรือประมงท้องถิ่นทันที

๔. เรือพลีชีพไร้คนขับ (Kamikaze/Unmanned Surface Vessels) นอกเหนือจากเรือที่มีพลขับ อิหร่านได้พัฒนาเรือเร็วควบคุมระยะไกลตระกูล Ya Mahdi ซึ่งเป็นเรือกึ่งดำน้ำความเร็วสูงที่บรรจุระเบิดแรงสูงไว้เต็มลำ เพื่อใช้พุ่งชนใต้ท้องเรือรบหรือบริเวณใบจักรของเรือบรรทุกเครื่องบิน หวังผลให้อัมพาตทางการขับเคลื่อน

อีกทั้ง อิหร่านยังสร้างฐานทัพใต้ดิน ซึ่งทางอิหร่านเองเรียกว่าเมืองใต้ดิน (Underground Cities) เชื่อมต่อภายในด้วยระบบราง ช่วยให้การเคลื่อนย้ายและติดตั้งขีปนาวุธทำได้โดยที่ดาวเทียมสหรัฐฯ ตรวจจับได้ยาก ฐานทัพเหล่านี้กระจายอยู่ทั่วประเทศและอยู่ลึกลงไปใต้ภูเขาหิน ๔๐๐ - ๕๐๐ เมตรซึ่งลึกเกินกว่าที่ระเบิดเจาะทำลายบังเกอร์ GBU57- ของสหรัฐฯ จะเจาะถึงได้ เพื่อป้องกันการโจมตีทางอากาศ (Bunker Busters) ภายในประกอบด้วยฐานทัพขีปนาวุธและฐานทัพโดรน ซึ่งกองทัพพิทักษ์ปฏิวัติอิสลาม (IRGC) เคยเปิดเผยภาพอุโมงค์ยาวเหยียดที่บรรจุขีปนาวุธพร้อมยิงบนฐานยิงเคลื่อนที่ และฐานทัพอากาศใต้ดินขนาดใหญ่ที่สามารถรองรับเครื่องบินขับไล่และโดรนติดอาวุธระยะไกลได้ โดยมีการสร้างระบบนิเวศ

ครบวงจรภายในอุโมงค์[34] ในการรบครั้งนี้จะเห็นได้ว่า แม้สหรัฐฯ จะมีขีดความสามารถทางทหารที่เหนือกว่าอย่างมหาศาล แต่ความสำเร็จของอิหร่านไม่ได้วัดจากการชนะในสนามรบแบบซึ่งหน้า แต่วัดจากความอึดในการยืนระยะ (Endurance) เพื่อทำให้ต้นทุนของสงครามทั้งด้านการเงินและการเมืองของสหรัฐฯ สูงเกินกว่าที่รัฐบาลทรัมป์จะแบกรับได้ไหวจนต้องเข้าสู่โต๊ะเจรจา ถือเป็นการทำสงครามบั่นทอนกำลัง (War of Attrition) เน้นการรบยืดเยื้อ ที่จะส่งผลต่อการสูญเสียทั้งกำลังพล ยุทโธปกรณ์ และงบประมาณ

ภาพ: the interior of a weapons tunnel (Iran)
ที่มา:https://www.chosun.com/english/world-en/2026/03/02/OJWZRI6ELFGLNP2AFB2OWHV3AM/

34 “Iran Unveils Underground Air Base Named ‘Oghab 44’.” Al Jazeera, February 7, 2023. aljazeera.com.

๖. การเจรจาหยุดยิง

ความคืบหน้าล่าสุดของการเจรจาข้อตกลงและบันทึกความเข้าใจเพื่อสันติภาพ (MOU) ระหว่างสหรัฐอเมริกาและอิหร่าน ได้รับการเปิดเผยว่าผ่านการเจรจาในหลักการไปได้เกือบทั้งหมดแล้ว (Largely Negotiated) ภายใต้การประกาศของประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ และความร่วมมือของผู้ไกล่เกลี่ยจากประเทศปากีสถานและกาตาร์ เพื่อหาแนวทางขยายเวลาหยุดยิงและยุติสงครามที่เริ่มเปิดฉากขึ้นเมื่อ ๒๘ กุมภาพันธ์ ค.ศ.๒๐๒๖ จากการโจมตีทางอากาศอย่างรุนแรงของสหรัฐฯ และอิสราเอลต่ออิหร่าน ส่งผลทำให้อิหร่านตอบโต้ด้วยการปิดช่องแคบฮอร์มุซ (Strait of Hormuz) และห้ามเรือทุกลำสัญจรผ่าน ซึ่งส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจโลกในวงกว้าง จนกระทั่งมีการบรรลุข้อตกลงหยุดยิงชั่วคราวครั้งแรกเป็นเวลา ๒ สัปดาห์เมื่อวันที่ ๗–๘ เมษายน ค.ศ.๒๐๒๖ โดยมีปากีสถานเป็นตัวกลางหลักในการเจรจา

ล่าสุดเมื่อวันที่ ๒๓ พฤษภาคม ค.ศ.๒๐๒๖ ผู้นำสหรัฐฯ ได้ร่วมหารือทางโทรศัพท์ครั้งสำคัญกับผู้นำหลายประเทศในตะวันออกกลาง รวมถึงซาอุดีอาระเบีย สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ กาตาร์ ปากีสถาน ตุรกี อียิปต์ จอร์แดน บาห์เรน และอิสราเอล เพื่อสรุปกรอบความร่วมมือใน “บันทึกความเข้าใจว่าด้วยสันติภาพ” (MOU pertaining to PEACE) โดยมี พลเอก อาซิม มูนีร์ (Asim Munir) ผู้บัญชาการทหารบกปากีสถาน และทีมเจรจากาตาร์เป็นคนกลาง และได้เดินทางเยือนกรุงเตหะรานเพื่อร่วมประชุมกับประธานาธิบดีมาซูด เปเซชเคียน และนายอับบาส อารักชี รัฐมนตรีต่างประเทศอิหร่าน เพื่อเชื่อมช่องว่างที่ยังเหลืออยู่ในการเจรจา แม้การเจรจาจะคืบหน้า แต่ทั้งสองฝ่ายยังมีข้อเรียกร้องที่ต่างกันในรายละเอียด **โดยจุดยืนและข้อเสนอของสหรัฐฯ** ในประเด็นสำคัญประกอบด้วย ๑) ให้เปิดช่องแคบฮอร์มุซทันที และยุติการปิดกั้นทางทะเล ๒) อิหร่านต้องส่งมอบยูเรเนียมเสริมสมรรถนะขั้นสูงทั้งหมด และห้ามพัฒนานิวเคลียร์ (Zero Enrichment) ๓) ปกป้องพันธมิตร กล่าวคืออิสราเอลยังคงสิทธิ์ในการโจมตีหากข้อตกลง

ถูกละเมิด ๔) เสนอจะทยอยปลดล็อกทรัพย์สินที่ถูกอายัดและผ่อนปรนมาตรการคว่ำบาตร **ในขณะที่อิหร่านมีข้อเรียกร้อง** ประกอบด้วย ๑) พร้อมเปิดช่องแคบฮอร์มุซ แต่ต้องอยู่ภายใต้การควบคุมและกำกับดูแลของอิหร่านเอง ๒) ปฏิเสธการพ่วงเรื่องนิวเคลียร์ในสัญญาแรก และเรียกร้องสิทธิ์ในการพัฒนาพลังงานนิวเคลียร์ต่อ ๓) สหรัฐฯ และอิสราเอลต้องยุติการโจมตีถาวร รวมถึงหยุดการโจมตีกลุ่มฮิซบอลเลาะห์ในเลบานอน ๔) สหรัฐฯ ต้องยกเลิกการคว่ำบาตรทั้งหมดทันที และต้องจ่ายค่าชดเชยความเสียหายจากสงครามให้อิหร่าน ซึ่งการตกลงนี้ถือเป็นการเจรจาตกลงเบื้องต้นผ่านคนกลางโดยยังไม่มีการลงนาม จนกระทั่งเมื่อ ๑๙ มิถุนายน ค.ศ๒๐๒๖ ทั้งสองฝ่ายได้ร่วมลงนามในบันทึกความเข้าใจ (MOU) อย่างเป็นทางการที่ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ โดยสาระสำคัญคือการยุติปฏิบัติการทางทหาร และตั้งกรอบเวลา ๖๐ วัน เพื่อเจรจาข้อตกลงสันติภาพขั้นสุดท้าย ซึ่งแน่นอนว่าการหยุดยิงถาวรของทั้งสองฝ่ายมีอุปสรรคหลายประการ เช่น ปัญหาความไม่ไว้วางใจและการตีความข้อตกลงต่างกันโดยเฉพาะประเด็นค่าธรรมเนียมผ่านช่องแคบฮอร์มุซของอิหร่าน การที่สหรัฐฯไม่สามารถควบคุมการหยุดยิงของอิสราเอลได้ทั้งหมด และท้ายสุดคือประเด็นนิวเคลียร์และเม็ดเงินฟื้นฟูเศรษฐกิจจำนวน ๓๐๐,๐๐๐ ล้านดอลลาร์

จะเห็นได้ว่าข้อเรียกร้องของทั้งสองฝ่ายยังคงมีความแตกต่างกันอยู่มาก โอกาสในการบรรลุข้อตกลงในขณะนี้ ถูกประเมินโดยทำเนียบขาวว่าเป็นแบบ “๕๐/๕๐” ซึ่งแนวโน้มในอนาคตอันใกล้สามารถจำแนกออกเป็น ๓ ฉากทัศน์[35]

ฉากทัศน์ที่ ๑: การลงนาม MOU ขยายเวลาหยุดยิง ๖๐ วัน (ความเป็นไปได้สูงที่สุด) ทั้งสองฝ่ายยอมรับกรอบเวลาชั่วคราวเพื่อหลีกเลี่ยงความ

35 Wong, Edward, Aaron Boxerman, Adam Rasgon, Euan Ward, and Elian Peltier. 2026. “Iran and U.S. Officials Signal Progress as Cease-Fire Hangs in Balance.” *The New York Times*, May 24, 2026. https://www.nytimes.com/2026/05/23/world/middleeast/iran-us-israel-cease-fire-talks.html.

เสียหายทางเศรษฐกิจเพิ่มเติม โดยสหรัฐฯ จะยอมยุติการปิดล้อมท่าเรืออิหร่าน แลกกับการที่อิหร่านทยอยเปิดช่องแคบฮอร์มุซให้เรือสินค้าผ่านได้ จากนั้นจะเริ่มกระบวนการเจรจาระยะยาวเกี่ยวกับโครงการนิวเคลียร์และกรอบสันติภาพถาวรหลังสิ้นสุดเทศกาลอีด (Eid) ของชาวมุสลิม

ฉากทัศน์ที่ ๒: ข้อตกลงล่มสลายและสงครามปะทุรอบใหม่ (Brinkmanship) ฝ่ายอนุรักษนิยมสุดโต่งในเตหะรานยังคงเคลือบแคลงใจต่อนโยบายของสหรัฐฯ โดยมองว่าการรีบเปิดช่องแคบฮอร์มุซจะทำให้อิหร่านสูญเสียข้อต่อรองหลัก หากผู้แทนในการเจรจาไม่สามารถหาข้อตกลงในร่าง MOU ได้ในอีกไม่กี่วันข้างหน้า หรือหากมีการละเมิดข้อตกลงหยุดยิงในเลบานอนและพื้นที่พรมแดนบ่อยครั้ง สหรัฐฯ และอิสราเอลอาจตัดสินใจเปิดฉากโจมตีทางอากาศรอบใหม่ทันที

ฉากทัศน์ที่ ๓: สันติภาพแบบจำกัดวง (Limited Peace) สามารถหยุดยิงได้เฉพาะในแนวรบตรงระหว่างสหรัฐฯ-อิหร่าน แต่ความขัดแย้งในลักษณะสงครามตัวแทน (Proxy War) เช่น ปฏิบัติการของอิสราเอลต่อกลุ่มฮิซบอลเลาะห์ในเลบานอนจะยังคงดำเนินต่อไป เนื่องจากอิสราเอลมองว่าความมั่นคงในเลบานอนไม่ได้ผูกมัดอยู่กับข้อตกลงหยุดยิงของสหรัฐฯ

การทำสงครามที่ยืดเยื้อส่งผลกระทบต่อทั้งสองประเทศอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ สำหรับอิหร่านการทำสงครามทำให้ประเทศต้องเผชิญกับภัยคุกคามที่ส่งผลต่อการอยู่รอดของระบอบการปกครอง เศรษฐกิจล่มสลายฉับพลัน เกิดภาวะเงินเฟ้อสูงแบบควบคุมไม่ได้ (Hyperinflation) โครงสร้างพื้นฐานถูกทำลายจากการโจมตีทางอากาศจากสหรัฐฯ และอิสราเอล ในระยะยาวนอกจากการบาดเจ็บล้มตายของทหารและพลเรือนชาวอิหร่านแล้ว สงครามที่ยืดเยื้อจะทำให้เกิดภาวะสมองไหล (Brain Drain) ขนานใหญ่ คนรุ่นใหม่และผู้เชี่ยวชาญจะอพยพออกนอกประเทศ ในขณะที่ฝ่ายสหรัฐฯ แม้จะมีความได้เปรียบทางทหารและพื้นที่การรบห่างไกลจากแผ่นดินหลัก แต่ความยืดเยื้อของสงครามจะสร้างบาดแผลลึกในระบบ ประกอบด้วย วิกฤตหนี้

สาธารณะและงบครองชีพ ด้วยค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานทางทหารในตะวันออกกลางที่สูงลิ่ว จะซ้ำเติมหนี้สาธารณะของสหรัฐฯ ให้สูงขึ้น ประกอบกับราคาน้ำมันโลกที่พุ่งสูงจากการปิดช่องแคบฮอร์มุซ จะดันให้อัตราเงินเฟ้อในสหรัฐฯ สูงขึ้น กระทบต่อค่าครองชีพของชาวอเมริกันโดยตรง นอกจากนี้ยังสูญเสียการมุ่งเน้นทางยุทธศาสตร์ (Strategic Distraction) กล่าวคือ การติดหล่มในตะวันออกกลางทำให้สหรัฐฯ ต้องย้ายทรัพยากรทางการทหารและงบประมาณออกจากภูมิภาคอินโด-แปซิฟิก และยุโรปตะวันออก เปิดโอกาสให้จีนและรัสเซียขยายอิทธิพลทางภูมิรัฐศาสตร์ได้อย่างเสรี หากสงครามลากยาวและทำให้เศรษฐกิจโลกเข้าสู่ภาวะถดถอย พันธมิตรในยุโรปและเอเชียที่พึ่งพาน้ำมันผ่านช่องแคบฮอร์มุซจะเริ่มกดดันและตีตัวออกห่างจากนโยบายต่างประเทศของสหรัฐฯ และอีกประเด็นสำคัญ คือ จะเกิดภาวะกลืนไม่เข้าคายไม่ออกทางการเมือง โดย ประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ และพรรครีพับลิกันจะเผชิญกับแรงต้านอย่างรุนแรงจากผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งภายในประเทศเนื่องจากความต้องการยุติสงคราม

จากการดำเนินนโยบายหลายอย่างของของประธานาธิบดี โดนัลด์ ทรัมป์ ที่สุดโต่ง เกี่ยวข้องกับการคุกคามเสรีภาพทางประชาธิปไตย ซ้ำเติมวิกฤตเศรษฐกิจในบ้าน และผลักดันประเทศเข้าสู่สงครามโดยไม่จำเป็น ส่งผลให้คะแนนนิยมของเขาดิ่งลงมาอยู่ที่ประมาณ ๓๔% - ๓๘% ซึ่งเป็นระดับที่ต่ำที่สุดครั้งหนึ่งในประวัติศาสตร์ และทำให้เกิดการรวมตัวประท้วงต่อต้าน ๕๐ รัฐทั่วประเทศ และทวีความรุนแรงมากขึ้นในช่วงเดือนมีนาคมและเมษายน ค.ศ.๒๐๒๖ โดยเป็นการประท้วงระดับชาติต่อต้านนโยบายของ Trump ภายใต้ชื่อ “No Kings” ในหลักการที่ว่า “พวกเราไม่ต้องการกษัตริย์” โดยการประท้วง No Kings Day 3.0 เมื่อวันที่ ๒๘ มีนาคม ค.ศ.๒๐๒๖ ถือเป็นการชุมนุมในวันเดียวที่ใหญ่ที่สุดในประวัติศาสตร์สมัยใหม่ของสหรัฐฯ โดยมีผู้เข้าร่วมประมาณ ๘ - ๙ ล้านคน ผ่านกิจกรรมที่จัดขึ้นกว่า ๓,๒๐๐ จุดทั่วประเทศ โดยผู้ประท้วงคัดค้านการส่งทหารและปฏิบัติการทางทหาร

ในอิหร่าน โดยเรียกร้องให้มีการหยุดยิงที่แท้จริง และคัดค้านการใช้งบประมาณภาษีไปกับสงครามแทนที่จะเป็นด้านการศึกษาหรือสาธารณสุข[36] การประท้วงครั้งนี้ยังรวมถึงการประท้วง ICE หลังเกิดเหตุการณ์เจ้าหน้าที่ยิงพลเรือนเสียชีวิตหลายราย ที่โดดเด่นที่สุดคือกรณีของ Renée Good ในเมืองมินนีแอโพลิส รวมถึง Keith Porter และ Alex Pretti ซึ่งส่งผลให้เกิดกระแสการขับไล่ ICE ทั่วประเทศ จึงถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการทำสงคราม เมื่อประชาชนในประเทศไม่เห็นด้วย ตามหลักการของสามเหลี่ยมสงครามของ Clausewitz ซึ่งประกอบด้วยประชาชน ทหาร และรัฐบาล จะทำให้องค์ประกอบไม่ครบ และอาจส่งผลต่อการดำเนินนโยบายในการทำสงครามของสหรัฐฯ ในระยะยาว

ภาพ การประท้วง the third No Kings rally ใน St. Paul (๒๘ มี.ค.๒๐๒๖)
ที่มา:https://minnesotareformer.com/2026/03/28/flagship-no-kings-protest-expected-to-draw-100k-to-st-paul/

36 BBC News. 2026. “No Kings protests: Thousands across the US rally against Trump.” March 29, 2026. https://www.bbc.com/news/articles/cq8wy7g1gd1o.

๗. ผลกระทบของการปะทะระหว่างสหรัฐฯ อิสราเอลและอิหร่านในระดับภูมิภาคและระดับโลก

การปะทะกันระหว่างสหรัฐอเมริกา อิสราเอล และอิหร่าน ส่งผลกระทบอย่างรุนแรงและกว้างขวางทั้งในระดับภูมิภาคตะวันออกกลางและระดับโลก

ในระดับภูมิภาค เมื่อการรบดำเนินไปยาวนานมากยิ่งขึ้นจะทำให้เกิดสงครามตัวแทน (Proxy War) เกิดสภาวะความไม่มั่นคงอย่างรุนแรง (Acute Instability) โดยเฉพาะในกลุ่มประเทศ “วงแหวนแห่งไฟ” (Ring of Fire) เช่น เลบานอน ซีเรีย และเยเมน ซึ่งกลุ่มตัวแทน (Proxies) ของอิหร่านจะยกระดับการโจมตีอิสราเอลและฐานทัพสหรัฐฯ นำไปสู่การพลัดถิ่นของผู้คนจำนวนมากในตะวันออกกลาง นอกจากนี้การขนส่งพลังงานผ่านช่องแคบฮอร์มุซมีความเสี่ยงสูงเนื่องจากการปิดล้อมของอิหร่าน รวมทั้งจากการปิดช่องแคบของทางสหรัฐฯ เอง (Naval Blockade) นอกจากนี้ความมั่นคงในภูมิภาคจะเปราะบางลงอย่างมาก ความขัดแย้งอาจนำไปสู่การสะสมอาวุธนิวเคลียร์ของอิหร่านเพื่อป้องกันตนเอง และอาจเปลี่ยนแปลงพันธมิตรในภูมิภาคใหม่ทั้งหมด โดยแบ่งขั้วอย่างชัดเจนระหว่างกลุ่มที่สนับสนุนอิหร่านและกลุ่มที่ร่วมมือกับสหรัฐ-อิสราเอล ในขณะเดียวกันอาจเกิดการปรับสมดุลอำนาจใหม่ (Regional Realignment) ประเทศอาหรับสายกลาง เช่น ซาอุดีอาระเบียและจอร์แดน อาจต้องเลือกระหว่างการรักษาความสัมพันธ์กับสหรัฐฯ/อิสราเอล หรือการตอบสนองต่อกระแสกดดันจากมวลชนในประเทศที่ต่อต้านสงคราม ซึ่งอาจทำให้ข้อตกลงอับราฮัม (Abraham Accords) ซึ่งคือ ข้อตกลงทางการทูตในการสถาปนาความสัมพันธ์ระดับปกติ (Normalization) อย่างเป็นทางการระหว่าง อิสราเอล กับ กลุ่มประเทศอาหรับ โดยมีสหรัฐฯ เป็นตัวกลางในการเจรจา หยุดชะงักลงถาวร

ในระดับโลก ราคาน้ำมันและพลังงานโลกพุ่งสูงขึ้น และมีความผันผวนแปรผันตามสถานการณ์ของสงครามที่เกิดขึ้น ส่งผลให้เกิดภาวะ

เงินเฟ้อรุนแรงและอัตราดอกเบี้ยสูงขึ้น กระทบต่อการฟื้นตัวของเศรษฐกิจโลก เกิดความชะงักงันในห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain) การขนส่งสินค้าทั่วโลก สาเหตุหนึ่งมาจากค่าประกันภัยเรือ (Marine Insurance) เมื่อต้องเดินทางผ่านพื้นที่ขัดแย้ง โดยเฉพาะช่องแคบฮอร์มุซ มีการปรับตัวพุ่งสูงขึ้นโดยในช่วงเดือนมีนาคม-เมษายน ค.ศ.๒๐๒๖ อัตราเบี้ยประกันภัยพุ่งสูงขึ้นกว่า ๕ - ๑๒ เท่า เมื่อเทียบกับระดับปกติก่อนเกิดความขัดแย้ง เบี้ยประกันภัยล่าสุดปรับขึ้นมาอยู่ที่ประมาณ ๑% - ๕% ของมูลค่าเรือ ต่อการเดินเรือผ่านช่องแคบเพียง ๑ ครั้ง (Single Transit) ในบางสถานการณ์ที่ความตึงเครียดพุ่งสูงจัด อัตราอาจกระโดดไปถึง ๑๐% ของมูลค่าเรือ[37] แม้ว่าปฏิบัติการ Project Freedom ของสหรัฐฯ ในการคุ้มกันเรือสินค้า ดำรงเสรีภาพในการเดินเรือผ่านช่องแคบฮอร์มุซจะไม่ได้การสนับสนุนจากชาติพันธมิตร แต่เนื่องจากการที่ช่องแคบฮอร์มุซเปรียบเสมือนเส้นเลือดใหญ่ในการขนส่งน้ำมันระดับโลก ดังนั้นในช่วงต้นเดือนเมษายน ค.ศ.๒๐๒๖ บาห์เรนและกลุ่มประเทศความร่วมมืออ่าวอาหรับ (GCC) ได้ยื่นร่างมติเพื่อต่อต้านการปิดกั้นช่องแคบของอิหร่านและประสานความร่วมมือในการคุ้มกันเรือสินค้า แม้ว่าเสียงส่วนใหญ่ใน UNSC จะเห็นด้วยถึง ๑๑ เสียง แต่ร่างมติดังกล่าวถูกคว่ำลงเนื่องจากการใช้สิทธิวีโต้ของรัสเซียและจีน ที่มองว่าร่างมตินี้อาจเปิดทางให้สหรัฐฯ ใช้กำลังทหารโดยไม่มีขอบเขตชัดเจน จนทำให้เกิดภาวะชะงักงันในคณะมนตรีความมั่นคง จะเห็นได้ว่าสงครามที่เกิดขึ้นจะส่งผลต่อการเปลี่ยนขั้วอำนาจโลกชัดเจนขึ้น (Global Polarization) ความขัดแย้งนี้จะบีบให้จีนและรัสเซียกระชับความสัมพันธ์กับอิหร่านมากขึ้นเพื่อคานอำนาจสหรัฐฯ ส่งผลให้ระเบียบโลกกลายเป็นระบบสองขั้ว (Bipolarity) ที่ตึงเครียดกว่าเดิม และบั่นทอนประสิทธิภาพของคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ และเสถียรภาพของโลกในระยะยาว

37 Bloomberg. “Shipping Insurance Costs to Cross Hormuz Soar After Vessel Attacks.” March 16, 2026. https://www.bloomberg.com/news/articles/2026-03-16/shipping-insurance-costs-to-cross-hormuz-soar-after-ship-attacks.

ระเบียบโลกใหม่ ในช่วงต้นปี ค.ศ.๒๐๒๕ สหรัฐฯ ภายใต้การนำของประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ บริหารประเทศภายใต้นโยบาย “America First” ทำให้เกิดการเปลี่ยนโครงสร้างครั้งสำคัญ โดยจะลดบทบาทการเป็น “ตำรวจโลก” ลง และมุ่งเน้นผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและความมั่นคงแบบทวิภาคี (Bilateral) มากกว่าพหุภาคี (Multilateral) อย่างไรก็ตาม อิทธิพลของกลุ่มผลประโยชน์โดยเฉพาะกลุ่มสนับสนุนอิสราเอล (Pro-Israel Lobby) และแนวคิดไซออนิสต์ (Zionism) โดยมีหลักฐานเชิงลึกที่ชี้ให้เห็นว่านโยบายต่ออิหร่านได้รับอิทธิพลอย่างสูงจากกลุ่มผลประโยชน์มหาเศรษฐีและผู้บริจาครายใหญ่ที่มีแนวคิดไซออนิสต์ได้มอบเงินทุนสนับสนุนมหาศาลให้กับแคมเปญของ Trump ซึ่งส่งผลต่อนโยบายต่างประเทศโดยเฉพาะการถอนตัวจากข้อตกลงนิวเคลียร์อิหร่าน (JCPOA) และการย้ายสถานทูตสหรัฐฯ ไปยังกรุงเยรูซาเลม ซึ่งการดำเนินการของ Trump ได้รับการประณามจากสหประชาชาติและพันธมิตรตะวันตก ประกอบไปด้วยสหภาพยุโรป (EU) รวมถึงผู้นำอังกฤษ ฝรั่งเศส และเยอรมนี ต่างวิพากษ์วิจารณ์ว่าความเคลื่อนไหวนี้ “น่าเสียใจ” และ “ไม่เป็นประโยชน์ต่อสันติภาพ” ขณะที่ที่ประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ (UNGA) ได้ลงมติด้วยคะแนนเสียงท่วมท้นให้ประกาศว่าการรับรองกรุงเยรูซาเลมของสหรัฐฯ ถือเป็นโมฆะ[38]

กลุ่มสนับสนุนไซออนิสต์นี้มองว่าอิหร่านคือศัตรูทางศาสนาและยุทธศาสตร์ของอิสราเอล และมองว่าอิหร่านเป็นภัยคุกคามต่อการคงอยู่ของรัฐ[39] ดังนั้นผลที่ตามมาจะเห็นได้ว่ามีการใช้กำลังทางทหารของสหรัฐฯ ที่เกินขอบเขต เช่น ใน ๒๘ กุมภาพันธ์ ค.ศ.๒๐๒๖ ซึ่งเป็นวันแรกของสงคราม

38 Mark Landler, “Trump Recognizes Jerusalem as Israel’s Capital and Orders U.S. Embassy to Move,” *The New York Times*, December 6, 2017, nytimes.com.

39 Golafshan, A., and C. Faizee. “The impact of soft power of the Israeli lobby on the foreign policy of the United States of America towards Iran (a comparative study of the Obama and Trump presidency).” Soft Power Studies 13, no. 3 (2023): 67-91. Soft Power Studies.

สหรัฐฯได้ใช้ขีปนาวุธ Tomahawk โจมตีไปที่โรงเรียนประถมศึกษาหญิงล้วน ในเมืองมินาบ ทางตอนใต้ของอิหร่าน ส่งผลให้มีผู้เสียชีวิตประมาณ ๑๖๘ - ๑๘๐ ราย[40] การโจมตีสะพาน B1 ในจังหวัด Alborz เมื่อวันที่ ๓ เมษายน ค.ศ.๒๐๒๖ ส่งผลให้มีผู้เสียชีวิตอย่างน้อย ๑๓ ราย นอกจากนี้ ประธานาธิบดี Trump ได้โพสต์ข่มขู่ว่าจะทำลายโรงไฟฟ้าและโรงงานผลิตน้ำจืด (Desalination plants) ซึ่งส่งผลกระทบโดยตรงต่อการดำรงชีวิตของพลเรือน และเมื่อวันที่ ๑๓ เมษายน ค.ศ.๒๐๒๖ ประธานาธิบดี Trump ประกาศสั่งการให้กองทัพสหรัฐฯ ทำการปิดล้อม (Blockade) เรือที่เดินทาง เข้า-ออก ท่าเรือของอิหร่าน เพื่อตอบโต้ที่อิหร่านขัดขวางการเดินเรือสากล การปิดล้อมครั้งนี้ถือเป็นการท้าทายหลักเสรีภาพในการเดินเรือ โดยสหรัฐฯ ได้เริ่มยึดเรือที่ต้องสงสัยว่าจะละเมิดการปิดล้อม ส่งผลให้ราคาน้ำมันโลกพุ่งสูงขึ้นเกินกว่า ๑๐๐ ดอลลาร์ต่อบาร์เรล และทำให้สถานการณ์ในอ่าวเปอร์เซียตึงเครียดถึงขีดสุดอีกครั้ง การใช้กำลังทางเรือในการปิดอ่าวครั้งนี้ ไม่ได้รับความร่วมมือจากพันธมิตรของสหรัฐฯ และการที่ Trump ใช้ถ้อยคำด่าทอและวิจารณ์พันธมิตร NATO ว่าไม่เคยอยู่เคียงข้างเรา (NATO wasn't there for us) หลังจากที่ยุโรปปฏิเสธเข้าร่วมปฏิบัติการปิดล้อม ได้ทำลายความเชื่อมั่นที่สั่งสมมานานหลายทศวรรษ นักวิเคราะห์มองว่านี่ไม่ใช่แค่ความขัดแย้งทางการทูตทั่วไป แต่เป็นการส่งสัญญาณว่าสหรัฐฯ พร้อมที่จะดำเนินนโยบายแบบ "เอกภาคีนิยม" (Unilateralism) โดยไม่สนผลประโยชน์หรือความมั่นคงของพันธมิตร ซึ่งอาจนำไปสู่การล่มสลายของ NATO ในทางปฏิบัติ[41] ปัจจัยเหล่านี้ยังผลักดันให้ยุโรปไปสู่การเป็นอธิปไตย

40 Amnesty International. "USA/Iran: Those Responsible for Deadly and Unlawful US Strike on School That Killed Over 100 Children Must Be Held Accountable." March 16, 2026. https://www.amnesty.org/en/latest/news/2026/03/usa-iran-those-responsible-for-deadly-and-unlawful-us-strike-on-school-that-killed-over-100-children-must-be-held-accountable/.

41 The Guardian. "Why the Nato alliance is not as likely to dissolve as Trump threats." April 11, 2026. https://www.theguardian.com/world/2026/apr/11/nato-alliance-trump-threats.

ทางยุทธศาสตร์ (Strategic Autonomy) โดยจากการที่หลายประเทศในยุโรป เช่น เยอรมนี สเปน และอิตาลี ปฏิเสธไม่ให้สหรัฐฯ ใช้ฐานทัพและน่านฟ้าในการโจมตีอิหร่าน สะท้อนให้เห็นว่าพันธมิตรเริ่มมองว่านโยบายของสหรัฐฯ ภายใต้การนำของ Trump เป็นความเสี่ยงมากกว่าความมั่นคง ในอนาคตสิ่งนี้จะบีบให้ยุโรปต้องเร่งสร้างกองกำลังป้องกันตนเองที่แยกเป็นอิสระจากสหรัฐฯ และลดการพึ่งพาจากสหรัฐฯ[42]

ซึ่งการโจมตีและการปฏิบัติการปิดล้อมเหล่านี้ถือเป็นการละเมิดหลักการสำคัญของกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ (International Humanitarian Law - IHL) ซึ่งมีรายละเอียดประกอบไปด้วย หลักการแยกแยะ (Principle of Distinction) คือ การแยกแยะระหว่างเป้าหมายทางทหารและพลเรือน หลักการได้สัดส่วน (Principle of Proportionality) หลักการนี้ห้ามการโจมตีที่คาดการณ์ได้ว่าจะก่อให้เกิดการสูญเสียต่อชีวิตพลเรือนซึ่งเกินกว่าส่วนได้เสียทางทหารที่คาดหวังไว้โดยตรง การละเมิดกฎการคุ้มครองวัตถุที่จำเป็นต่อการอยู่รอด (Protection of Objects Indispensable to the Survival of the Civilian Population) คือ การห้ามโจมตี ทำลาย หรือทำให้ใช้การไม่ได้ ซึ่งวัตถุที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของพลเรือน ซึ่งการปฏิบัติการดังกล่าวในระยะยาวจะส่งผลกระทบต่อความเป็นผู้นำโลกและการสูญเสีย Soft Power การที่สหรัฐฯ ข่มขู่ว่าจะทำลายอารยธรรม หรือโครงสร้างพื้นฐานพลเรือนในอิหร่าน รวมถึงการปิดล้อมทางทะเลที่ผิดกฎหมายสากล ทำให้ภาพลักษณ์ของสหรัฐฯ ในฐานะผู้รักษาอำนาจตามกฎหมาย (Rule-based Order) สิ้นสุดลง พันธมิตรจะเริ่มมองหามหาอำนาจอื่น หรือสร้างกลุ่มอำนาจใหม่เพื่อถ่วงดุลอำนาจของสหรัฐฯ ซึ่งกลุ่มขั้วอำนาจใหม่ย่อมต้องมีความเกี่ยวข้องกับขั้วอำนาจตรงข้ามกับสหรัฐฯ คือ จีน และ รัสเซีย อย่างไม่ต้องสงสัย

42 Future UAE. “The Future of U.S.–Europe Relations in the Shadow of the Iran War.” March 26, 2026. https://futureuae.com/en-US/Mainpage/Item/10876/nato-fault-lines-the-future-of-useurope-relations-in-the-shadow-of-the-iran-war.

ภาพ สะพานหลักในอิหร่านได้รับความเสียหายอย่างหนักจากการโจมตีทางอากาศของสหรัฐฯ
ที่มา: https://www.twz.com/news-features/key-iranian-bridge-severed-by-airstrikes

๘. บทบาทของจีนและรัสเซียในความขัดแย้งของสหรัฐฯ อิสราเอล และอิหร่าน

ท่ามกลางสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างสหรัฐฯ อิสราเอล และอิหร่านในปี ค.ศ.๒๐๒๖ จีนและรัสเซียได้วางยุทธศาสตร์เพื่อใช้ประโยชน์จากสิ่งที่พวกเขามองว่าเป็นความผิดพลาดของสหรัฐฯ ทั้งสองประเทศหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าทางทหารโดยตรงกับสหรัฐฯ แต่เลือกใช้ยุทธศาสตร์ที่ทำให้สหรัฐฯ ติดหล่มในตะวันออกกลาง เพื่อดึงทรัพยากรและอาวุธยุทโธปกรณ์ที่สำคัญ เช่น ขีปนาวุธ Tomahawk และระบบ Patriot ออกจากสมรภูมิอื่นอย่างยุโรปและเอเชียแปซิฟิก[43] ในขณะที่ในทางลับในระดับยุทธการรัสเซียให้การสนับสนุนด้านข่าวกรองและข้อมูลดาวเทียมแก่ภูมิภาค

43 Lansing Institute. “China–Russia Strategic Alignment and Its Implications for U.S. Global Influence.” March 9, 2026. Lansing Institute.

เพื่อช่วยอิหร่านในการติดตามความเคลื่อนไหวของกองเรือสหรัฐฯ จีนสนับสนุนทางอ้อมผ่านการให้เข้าถึงระบบนำทางดาวเทียม BeiDou เพื่อเพิ่มความแม่นยำในการตอบโต้ในระดับท้องถิ่นของอิหร่าน[44] นอกจากนี้แล้ว จีนและรัสเซียใช้โอกาสที่สหรัฐฯ ดำเนินนโยบายแบบเอกภาคีและปิดล้อมทางทะเล ในการผลักดันการสร้างสถาบันคู่ขนานและระบบการเงินทางเลือกผ่านองค์กรและสถาบันที่ตนเองเป็นผู้นำ ขยายบทบาทขององค์การความร่วมมือเซี่ยงไฮ้ (SCO) และกลุ่ม BRICS ให้เป็นเวทีหลักในการจัดการความมั่นคงและเศรษฐกิจที่ไม่พึ่งพาตะวันตก การลดบทบาทดอลลาร์(De-dollarization) โดยการเร่งการใช้สกุลเงินท้องถิ่นในการค้าขาย โดยเฉพาะน้ำมันและสินค้าโภคภัณฑ์ เพื่อป้องกันผลกระทบจากการคว่ำบาตรของสหรัฐฯ และจีนได้วางตัวเป็นมหาอำนาจที่คาดเดาได้และรักสันติ (Stable and Peaceful Power) โดยใช้ความล้มเหลวทางการทูตของสหรัฐฯ มาเป็นเครื่องมือในการโน้มน้าวประเทศที่ได้รับผลกระทบจากนโยบายของสหรัฐฯ มาเป็นพันธมิตรเพิ่มเติม และใช้ความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจในการจัดหาเทคโนโลยีและตลาดทางเลือกให้แก่ประเทศที่ต้องการรักษาสิทธิสภาพนอกเหนืออิทธิพลของสหรัฐฯ ในขณะที่รัสเซียได้รับประโยชน์จากราคาน้ำมันที่พุ่งสูงขึ้นเพื่อนำมาอุดหนุนงบประมาณของตนเอง[45] ความสัมพันธ์ระหว่างจีนและรัสเซียได้พัฒนาจากการประสานงานแบบชั่วคราวไปสู่ โครงสร้างพันธมิตรที่แน่นแฟ้นขึ้น ถือเป็นการประสานยุทธศาสตร์ที่แทบไร้ขีดจำกัด โดยรัสเซียจัดหาทรัพยากรธรรมชาติและพลังงานให้จีนเพื่อแลกกับทุนและเทคโนโลยี เป็นการสร้างเขตเศรษฐกิจยูเรเซียที่สามารถอยู่รอดได้แม้ถูกตัดขาดจากระบบโลกเดิม

การเยือนประเทศจีนของประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ เพื่อพบปะกับประธานาธิบดีสีจิ้นผิง ณ กรุงปักกิ่ง เมื่อวันที่ ๑๔-๑๕ พฤษภาคม ค.ศ.๒๐๒๖

44 Toda Peace Institute. “Iran War Unravels U.S. Strategy and Strengthens Russia-China Axis.” March 24, 2026. Toda Institute.
45 PIIE (Peterson Institute for International Economics). “How Russia and China are winning the war in Iran.” March 30, 2026. PIIE.

ที่ผ่านมา ช่วยสร้างเสถียรภาพและลดโอกาสการขยายวงของสงคราม แต่ยังไม่สามารถยุติสงครามระหว่างสหรัฐฯ-อิหร่านลงได้ในทันที เนื่องจากทั้งสองฝ่ายยังคงไม่มีข้อตกลงอย่างเป็นรูปธรรมในการแก้ปัญหานี้อย่างเบ็ดเสร็จ การเยือนจีนครั้งนี้ของทรัมป์ไม่มีการลงนามในข้อตกลงร่วมฉบับใหญ่เกี่ยวกับสงคราม แต่บรรยากาศในการหารือเป็นไปอย่างสมานฉันท์และส่งสัญญาณบวกต่อประชาคมโลกใน ๒ ประเด็นหลัก ได้แก่ ทั้งทรัมป์และสีจิ้นผิงต่างเห็นพ้องร่วมกันอย่างชัดเจนว่า อิหร่านต้องไม่มีอาวุธนิวเคลียร์ไว้ในครอบครอง ทั้งสองฝ่ายตกลงกันว่าต้องรักษาเส้นทางเดินเรือและทางไหลเวียนของน้ำมันในช่องแคบฮอร์มุซให้เปิดอยู่เสมอ โดยจีนปฏิเสธแนวคิดของอิหร่านในการจัดเก็บค่าผ่านทางหรือการใช้กำลังทหารปิดล้อมช่องแคบ เนื่องจากจีนเองเป็นผู้นำเข้าน้ำมันดิบรายใหญ่จากภูมิภาคนี้ กล่าวโดยสรุปการพบกันของทรัมป์และสีจิ้นผิงช่วย แช่แข็ง ไม่ให้สงครามระหว่างสหรัฐฯ-อิหร่าน ทะยานไปสู่จุดที่ควบคุมไม่ได้ ผ่านการคุมเข้มเรื่องช่องแคบและการใช้นิวเคลียร์ แต่ยังไม่สามารถยุติสงครามได้ ตราบใดที่ยังไม่มีแผนการหยุดยิงและข้อตกลงสันติภาพที่อิหร่านยอมเข้าร่วมโต๊ะเจรจาด้วย ซึ่งคาดว่าจะมีการพูดคุยเชิงลึกต่อเนื่องเมื่อประธานาธิบดีสีจิ้นผิงมีกำหนดการเดินทางไปเยือนทำเนียบขาวในเดือนกันยายน ค.ศ.๒๐๒๖ นี้ โดยประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ ของสหรัฐฯ ได้เอ่ยปากเชิญอย่างเป็นทางการ

ภายหลังการเยือนจีนของประธานาธิบดีสหรัฐฯ ประธานาธิบดีวลาดิเมียร์ ปูติน เมื่อวันที่ ๑๙-๒๐ พฤษภาคม ค.ศ.๒๐๒๖ ก็ได้เดินทางไปเยือนจีนเช่นเดียวกัน เกิดขึ้นท่ามกลางบริบท “สงครามอิหร่าน-สหรัฐฯ” ที่ปะทุขึ้นตั้งแต่ช่วงปลายเดือนกุมภาพันธ์ การพบกันระหว่างผู้นำรัสเซียและจีนในจังหวะนี้ นอกจากมีวาระทั่วไปที่ประกอบด้วยการฉลองความสัมพันธ์ครบรอบ ๒๕ ปี มุ่งขยายความร่วมมือในด้านการเมือง เศรษฐกิจ การป้องกันประเทศ รวมถึงเทคโนโลยีเกิดใหม่อย่าง ปัญญาประดิษฐ์ (AI) เทคโนโลยีสารสนเทศ และชีววิทยา และความพยายามในการขับเคลื่อน

โครงการท่อส่งแก๊สธรรมชาติที่เชื่อมต่อจากรัสเซียไปยังจีน เพื่อทดแทนตลาดฝั่งยุโรปที่สูญเสียไปจากมาตรการคว่ำบาตร นอกจากนี้ยังสะท้อนภาพการวางหมากเชิงยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวพันกับสงครามในตะวันออกกลางอย่างมีนัยสำคัญ ๓ ประเด็น ได้แก่

- **การแข็งแกร่งขึ้นของ “แกนพันธมิตรคานอำนาจตะวันตก” (Russia-China-Iran Axis)** สงครามครั้งนี้กลายเป็นตัวเร่งปฏิกิริยาให้รัสเซีย และ จีน กระชับความสัมพันธ์กันแน่นแฟ้นยิ่งขึ้น เพื่อตอบโต้การขยายอิทธิพลและการใช้กำลังทหารของสหรัฐฯ และอิสราเอลในตะวันออกกลาง ทั้งนี้ แม้รัสเซียจะรักษาท่าทีระมัดระวังไม่เข้าแทรกแซงทางทหารโดยตรง เพื่อหลีกเลี่ยงการปะทะกับสหรัฐฯ แต่ข้อมูลข่าวกรองระบุชัดเจนว่า รัสเซียให้การสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวกรองขั้นสูง ภาพถ่ายดาวเทียม และระบบเรดาร์เตือนภัยแก่ตนเองและอิหร่าน เพื่อพิกัดตำแหน่งของกองเรือและเครื่องบินรบสหรัฐฯ ในภูมิภาค การเยือนครั้งนี้ส่งสัญญาณว่า ทั้งปักกิ่งและมอสโกไม่ยอมรับการจัดระเบียบโลกใหม่ที่นำโดยสหรัฐฯ (US-led order) และมองว่าการโจมตีอิหร่านของรัฐบาลโดนัลด์ ทรัมป์ เป็นการทำลายเสถียรภาพโลก

- **การหลบภัยพลังงานและการสร้างระบบเศรษฐกิจคู่ขนาน** วิกฤตในตะวันออกกลางทำให้จีนจำเป็นต้องเร่งสร้างความมั่นคงทางพลังงาน โดยลดการพึ่งพาน้ำมันจากอ่าวเปอร์เซีย และหันไปเร่งรัดโครงการท่อส่งแก๊สและน้ำมันจากรัสเซีย เช่น Power of Siberia 2 เพื่อปกป้องเศรษฐกิจจากความผันผวนของสงคราม นอกจากนี้ทั้งสามประเทศ คือ รัสเซีย จีน อิหร่าน ต่างถูกคว่ำบาตรจากชาติตะวันตก การเยือนครั้งนี้จึงเป็นย้ำถึงการพัฒนาระบบการชำระเงินและช่องทางการค้าในกลุ่ม BRICS+ ที่ไม่ต้องพึ่งพาสกุลเงินดอลลาร์สหรัฐฯ

- **ยุทธศาสตร์ “สองหน้า” ของจีน (China’s Double Act)** การเยือนจีนในเวลาไล่เลี่ยกันของประธานาธิบดีแห่งสหรัฐฯ และรัสเซีย ในภาวะ

สงครามยูเครน - รัสเซีย และ สหรัฐฯ – อิหร่าน สะท้อนให้เห็นถึงตำแหน่งของจีนในเวทีโลกอย่างชัดเจน โดยนักวิเคราะห์ประเมินว่า จีนต้อนรับทรัมป์ในฐานะแขกผู้มีเกียรติทางเศรษฐกิจและการทูต แต่ต้อนรับปูตินในฐานะมิตรสหายเชิงยุทธศาสตร์ที่ร่วมเป็นร่วมตาย แสดงให้เห็นว่า หากสงครามอิหร่านบานปลายจนควบคุมไม่ได้ จีนมีแนวโน้มที่จะยืนอยู่ข้างความมั่นคงของฝั่งรัสเซีย-อิหร่านมากกว่า

บทสรุปและแนวโน้ม

รอยร้าวของความสัมพันธ์ที่มีมาในอดีตระหว่างสหรัฐฯ และอิหร่านกลายเป็นรากเหง้าแห่งความเกลียดชัง เพื่อเอาตัวรอดจากการถูกโดดเดี่ยวและการคว่ำบาตรจากสหรัฐฯ และพันธมิตร โดยเฉพาะอิสราเอล ทำให้อิหร่านมีการพัฒนาเศรษฐกิจแห่งการต้านทาน และมีการพัฒนาอาวุธต้นทุนต่ำแต่ทำลายล้างสูง รวมถึงมีการจัดโครงสร้างกองทัพแบบกระจายศูนย์ และใช้เครือข่ายพันธมิตรแนวร่วมแห่งการต่อต้านที่กระจายอยู่ทั่วตะวันออกกลางช่วยทำการรบร่วม โดยใช้การสงครามอสมมาตรในการต่อสู้ เพื่อสร้างสงครามแบบบั่นทอน คือ การรบโดยไม่แพ้หรือไม่ให้อีกฝ่ายชนะ เน้นการรบที่ยืดเยื้อ ที่ส่งผลต่อการสูญเสียกำลังพล ยุทโธปกรณ์ และงบประมาณของฝ่ายตรงข้าม ท้ายที่สุดจะนำไปสู่โต๊ะเจรจา ซึ่งในปัจจุบัน มีการเจรจามาแล้วหลายรอบ แต่ต้องเผชิญกับภาวะชะงักงันจากข้อเรียกร้องที่แตกต่างกันอย่างสุดขั้วและตัวแปรสำคัญอย่างอิสราเอล ปัจจัยกดดันที่จะทำให้การเจรจาประสบความสำเร็จแม้จะเป็นไปได้ยาก ประกอบด้วย แรงกดดันภายในประเทศของสหรัฐฯ จากการต่อต้านสงครามที่ส่งผลต่อภาวะเศรษฐกิจถดถอย และปัจจัยจากสงครามแบบบั่นทอน ทำให้สงครามไม่มีวันสิ้นสุดดังที่สหรัฐฯเคยประสบมาแล้วในสงครามเวียดนาม และท้ายที่สุดคือการยุติการปิดช่องแคบฮอร์มุซที่อิหร่านยึดครองอยู่ เพื่อทำให้เศรษฐกิจและรากฐานพลังงานโลกสามารถเดินหน้าต่อไปได้ ซึ่งหากช่องแคบนี้ถูกปิด

เป็นเวลานาน ดัชนีความเสี่ยงทางเศรษฐกิจระดับโลกจะพุ่งสูงขึ้นจากอัตราเงินเฟ้อ และเกิดภาวะชะงักงันของห่วงโซ่อุปทาน

สงครามระหว่าง สหรัฐฯ อิสราเอล และอิหร่าน ที่ได้เกิดขึ้นในปี ค.ศ.๒๐๒๖ ถือเป็นจุดอวสานของระเบียบโลกแบบขั้วอำนาจเดี่ยว (Unipolar World) ซึ่งจะถูกแทนที่ด้วยการแบ่งหลายขั้วอำนาจ (Multipolarization) เป็นกระบวนการรวมตัวของแกนพันธมิตรยูเรเซีย ซึ่งหมายถึงจีน รัสเซีย รวมถึงอิหร่านและเกาหลีเหนือ เกิดระบบสถาบันคู่ขนานที่เข้มแข็งมากขึ้น และสามารถทำงานได้จริง อย่างกลุ่ม BRICS กลุ่มความร่วมมือระหว่างประเทศของกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาและระบบเศรษฐกิจเกิดใหม่ขนาดใหญ่ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริมความร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจ การค้า การเงิน และการเมือง รวมถึงเพิ่มอำนาจต่อรองในการบริหารจัดการโลก และองค์การความร่วมมือเซี่ยงไฮ้ ซึ่งเน้นความร่วมมือด้านความมั่นคงและการค้าครอบคลุมพื้นที่ส่วนใหญ่ของ ยูเรเซีย ส่งผลต่อการกระชับพันธมิตรระหว่างจีนและรัสเซียอย่างไร้ขีดจำกัด และการลดการพึ่งพาสกุลเงินดอลลาร์ อย่างสมบูรณ์ ผลอื่น ๆ ที่ตามมาจากการเปิดฉากการโจมตีอย่างไร้ขอบเขตของสหรัฐฯ โดยการโจมตีทางอากาศที่ส่งผลกระทบต่อพลเรือนโดยตรง จะส่งผลต่อภาพลักษณ์การสวมบทบาทตำรวจโลกและการรักษาระเบียบโลกของสหรัฐฯ นอกจากนี้ยังสร้างรอยร้าวระหว่างสหรัฐฯ กับพันธมิตรตะวันตก เนื่องจากการดำเนินนโยบายที่คาดเดาไม่ได้ และขัดกับระเบียบโลกที่มีของประธานาธิบดี ทรัมป์ จนอาจทำให้เกิดการสร้างกองกำลังป้องกันตนเองของพันธมิตรยุโรปที่แยกเด็ดขาดออกจากสหรัฐฯ การที่สงครามยืดเยื้อทำให้สหรัฐฯ ต้องเจอกับปัญหาการติดหล่มทางทรัพยากรและงบประมาณมหาศาลในตะวันออกกลาง เปิดโอกาสให้จีนสามารถขยายอิทธิพลได้อย่างเสรีในภูมิภาคอินโด-แปซิฟิก และสร้างแต้มต่อแก่รัสเซียในยุโรปตะวันออก

จากสถานการณ์ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่าง อิหร่าน สหรัฐฯ และอิสราเอล เชื่อได้ว่าสงครามที่เกิดขึ้นจะไม่บานปลายจนกลายเป็น

สงครามโลก แต่จะเป็นสงครามตัวแทนของกลุ่มพันธมิตรอิหร่านกับอิสราเอล และจะเกิดสันติภาพแบบจำกัดวงเฉพาะบริเวณแนวรบระหว่างสหรัฐฯ – อิหร่าน เนื่องจากความอ่อนแรงทางการรบที่ยืดเยื้อที่ยังไม่มีผู้ชนะอย่างแท้จริง จนท้ายที่สุดจะเกิดการแบ่งขั้วอำนาจทางความมั่นคง และเศรษฐกิจใหม่จากการกระจายความเสี่ยง รวมทั้งการเกิดการแยกฝั่งขั้วอำนาจอย่างเด็ดขาดระหว่างฝั่งตะวันตกและฝั่งยูเรเซีย นอกจากนี้อาจส่งผลต่อการแบ่งขั้วในฝ่ายตะวันตกเองเนื่องจากการขาดความเชื่อมั่นจากการเปลี่ยนแปลงนโยบายทางการเมืองของทรัมป์อย่างไร้ทิศทาง ท่ามกลางภาวะแบ่งขั้วอำนาจโลกที่ชัดเจนนี้ ประเทศไทยจำเป็นต้องดำเนินนโยบายทางการทูตที่มีความยืดหยุ่นสูง กระจายความเสี่ยงทางการค้าและลดการพึ่งพาสกุลเงินดอลลาร์เพียงอย่างเดียวและกระจายทุนสำรองระหว่างประเทศ รวมถึงเร่งสร้างความมั่นคงทางพลังงานและอาหารเพื่อรองรับความผันผวนของภูมิรัฐศาสตร์โลกในอนาคต สำหรับกองทัพเรือในภาวะที่เศรษฐกิจของประเทศได้รับผลกระทบจากความขัดแย้งที่เกิดขึ้นส่งผลกระทบต่องบประมาณที่ได้รับในการพัฒนากำลังรบ อาจต้องหันมาพิจารณาการพัฒนาขีดความสามารถการรบแบบอสมมาตร ลดการพึ่งพาเรือขนาดใหญ่เพียงอย่างเดียว แล้วหันมาพิจารณาการลงทุนในเรือความเร็วสูงติดอาวุธนำวิถีขนาดเล็ก และยานไร้คนขับเพื่อใช้ในการพรางตัว ซุ่มโจมตี และกระจายฐานปฏิบัติการเพื่อลดการตกเป็นเป้าหมายเดียว รวมทั้งการพัฒนาระบบนิเวศการรบไร้คนขับเพื่อวางรากฐานการพัฒนาการใช้โดรนและยกระดับระบบป้องกันภัยทางอากาศและต่อต้านฝูงโดรน เพื่อให้สามารถรักษาผลประโยชน์แห่งชาติท่ามกลางความไม่แน่นอนของระเบียบโลกหลายขั้วอำนาจในอนาคตได้อย่างสมดุลและมีประสิทธิภาพ